Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia: Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucureşci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karoiyi & Liebmann.*

Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĚR DE DUMINECĂ 6)

„Gazeta" iese în fiă-care zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.

Abonamentul pentru Braşov administraţiunea, piaţa mare, Tĕrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 32.—Anul LIX. Braşov, Duminecă, 11 (23) Februarie 1896.

Biblioteci ambulante.

Braşov, 10 Februarie v.

Scirea, că comitetul despărţĕmêntului dela Braşov al Asociaţiunei transilvane a făcut începutul cu înfiinţarea primei biblioteci ambulante între Români, a produs un ecou, la care nu ne-am aşteptat, căci sunetul lui s'a auţit nu numai aprópe în tóte gazetele românesci de dincóce şi dincolo de Carpaţi, ci chiar şi în palatul ministeriului unguresc din Budapesta.

După cum se póte vedé din raportul de mai jos al agenturei din Feldióra, modestei nóstre biblioteci 'i s'a făcut *onórea*, de-a fi atras asupră-şi atenţiunea chiar a d-lui ministru unguresc de interne, care numai decât a şi cerut prin autorităţile administrative dela Braşov informaţiuni asupra stărei lucrului.

S'a şi făcut în urma acésta cercetare strictă prin fisolgăbirĕul dela Feldióra, care a cercetat însu-şi biblioteca, şi-a luat o copiă de pe catalogul oficial al cărţilor din bibliotecă şi de pe instrucţiunile privitóre la administrarea ei, a citat de repetite-ori la sine pe bibliotecar spre a cere lămuriri asupra lucrului şi, în fine, după împărtăşirile, ce le primim acum, d-l fisolgăbirĕu a cercetat cu de-amĕruntul fiă-care carte după lista oficială a cărţilor oprite prin guvern, ér după ce s'a convins, că în bibliotecă *nu se află nici o carte oprită*, a lăudat în cuvinte fórte măgulitóre începutul făcut cu acéstă bibliotecă, punênd întreprinderea nóstră ca *model vrednic a fi imitat şi de alte naţiuni mai înaintate.*

Dér sĕ lăsăm acestea. Scopul nostru nu este sĕ ne ocupăm aci cu urmărirea, ce vedem, că ni-se face din partea guvernului şi a organelor sale până şi în cele mai mici şi mai nevinovate mişcări ale nóstre, ci de-ocamdată voim sĕ ne întórcem asupra rĕsunetului, ce l'a făcut înfiinţarea acestei prime biblioteci române ambulante în gazetele nóstre.

Acest rĕsunet, trebue sĕ constatăm din capul locului, e cât se póte de încuragiator pentru comitetul braşovean, care a început acéstă lucrare. Tóte gazetele nóstre recunosc, că bibliotecile sunt un mijloc puternic pentru edificarea şi luminarea poporului, din care causă multe din ele şi publică cu prilegiul acesta articuli lungi în causa bibliotecelor poporale, silindu-se mai ales a arăta, cum sunt întocmite *bibliotecile ambulante*, cari până acum au fost necunoscute la noi.

Acele dintre gazete, cari au înţeles esplicările date de noi şi au pĕtruns bine lucrul, ca d. es. „Românul", „Mesagerul Român" etc., n'au putut, decât sĕ laude acest fel de biblioteci, găsindu-le fórte practice şi vrednice *de-a fi imitate.* Altele însĕ ne-au înţeles greşit, închipuindu-şi bibliotecile ambulante cu totul altfel, de cum le avem în vedere noi. Aşa de esemplu „Fóia Poporului" din Sibiiu, după-ce în terminî călduroşi laudă pornirea comitetului dela Braşov al Asociaţiunii, dă următórele esplicări cu totul greşite asupra bibliotecii înfiinţate de acest comitet. Eată ce dice:

„Ea (biblioteca) stă din vre-o 4 despărţĕminte, fiă-care despărţĕmênt avênd în sine alt-fel de cărţi. De pildă în unul sunt cărţi cu cuprins despre cultivarea vitelor şi a pămêntului, în altul de petrecere şi aşa mai departe. Comitetul despărţĕmêntului din Braşov al „Asociaţiunii" a hotărît aşa: un despărţĕmênt sĕ stea într'un sat o anumită vreme, altul în aceeaşi vreme în alt sat, şi aşa mai departe", etc. etc.

Nu mai puţin greşite sunt şi esplicările, ce le dă o altă fóiă românéscă, anume „Revista Orăştiei", care între altele dice despre biblioteca ambulantă înfiinţată la noi, că ar avé membri cu taxe anuale de câte 1 fl. etc. Ast-fel înţelegênd lucrul, nu ne cuprinde nici o mirare, décă amêndouĕ aceste foi găsesc, că n'ar fi destul de practice bibliotecile ambulante şi dau sfatul de-a se înfiinţa mai bine biblioteci statornice în fiă-care comună.

Nu dicem, că dóră acest sfat n'ar fi şi el fórte bun, dér ce folos? De-o jumĕtate de veac pressa şi conducĕtorii poporului român dela noi scriu, stărue, îndémnă cu cuvêntul şi cu péna, ca poporului sĕ i-se dea carte prin înfiinţarea de biblioteci. Dér s'au înfiinţat óre? Am puté numĕra pe degete acele sate românesci, cari sĕ aibă câte-o bibliotecă ca vai de ea, — pe cât de rĕu întocmită, pe atât de rĕu chivernisită, aşa că poporul plugar nu-i ia mai nici un folos, ba nici nu scie de ea.

Popóre mai bogate decât noi şi mai înainte în cultură n'au apucat încă sĕ înfiinţeze biblioteci sistematice pentru ţĕranii dela sate, dér apoi noi, cărora de-o parte ne lipsesc mijlócele materiale, de alta bărbaţi devotaţi şi disponibili pentru astfel de lucruri?

Dér décă pe lângă tóte astea voim sĕ-i venim poporului nostru în ajutor, nu ne rĕmâne alta de făcut, decât sĕ recurgem şi în privinţa acésta la principiul *unirei puterilor.* Căci ori cum am lua lucrul, decât ca fiă-care comună sĕ-şi înfiinţeze o bibliotecă propriă a ei, mult mai uşor vor puté înfiinţa mai multe comune împreună o bibliotecă, care ar puté fi destul de bogată şi bine alésă. Décă însĕ acéstă bibliotecă nu va sta într'un singur loc, ci va fi împărţită prin comune în atâtea părţi séu grupuri, câte comune au contribuit la înfiinţarea ei, şi décă aceste grupuri, — pe cari noi le numim *biblioteci ambulante*, — nu vor sta nici ele permanent în câte-o comună, ci din timp în timp se vor strămuta pe rênd dintr'o comună într'alta, într'un anumit cerc: atunci locuitorii fiă-cărei comune vor puté gusta ródele unei biblioteci bogate, scumpe şi alese, ca şi care nici-odată o singură comună n'ar fi putut înfiinţa.

Eată, ce va sĕ dică *biblioteci ambulante*! Cu acelaşi drept, cu care cineva ar desaproba instituţiunea bibliotecilor ambulante, ar puté dice, că cutare reuniune, nu-şi împlinesce scopul fiindcă pentru ajungerea lui ea întrunesce puterile intelectuale şi materiale ale locuitorilor din mai multe comune. Ceea ce urmăresc în mare reuniunile, se urmăresce în mic şi cu bibliotecile ambulante, căci şi ele se întemeiéză pe *unirea puterilor pentru ajungerea marelui scop al culturei şi luminărei poporului.*

Revista politică.

Guvernul şi bisericele nóstre. Acum în ajunul sĕrbărilor pentru mileniu, ocârmuirea ungurésca ţine sĕ-şi arete „bunăvoinţa" sa faţă de bisericele române într'un mod ne mai pomenit. Preoţii din archidiecesa greco-catolică de Alba-Iulia şi Făgăraş şi din diecesele sufragane, primeau până acum, prin consistorii, aşa numitul *„ajutor împĕrătesc"* din partea statului. Guvernul s'a socotit, că de ce sĕ mai dea bani „popilor valahi" şi a aflat de bine *sĕ subtragă acest ajutor* bisericelor. Aşa preoţilor din Archidiecesă li-a luat pe acéstă cale *18,000* fl., ér acum şi preoţilor romani gr. cat. din diecesa Gherlei li-s'a făcut cunoscut printr'o circulară, că **guvernul a subtras neînsemnatul „ajutor împĕrătesc"**, ce-l primiau, şi din care preoţii dela sate erau împărtăşiţi cu câte 30 fl. v. a. — Aşa-i! „Patrioţii" patentaţi à la Pulszky mănâncă cu sutele de mii din banii storşi de pe spatele contribuabililor, ér nouĕ Românilor ni se iau şi bietele miişóre, ce le mai primiau preoţii noştri ca ajutor dat de monarch încă din vremile, când Românii nu erau trataţi cu atâta duşmăniă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Care-i mai mare nebun?

Dice că era odată o păreche de ómeni, un bărbat şi o muere. Bărbatul era om aşedat, tăcut, muncitor şi cu socotélă; odorul lui de muiere era lefârdaie întrégă, ea cu gura ei din ţinţari făcea armĕsari; ce auţia ici — spunea colo mai cu córne de cum a auţit; de avea o vorbă cât de mică, cât de neînsemnată, cu bărbatul ori cu alt cine-va, îndată o scia tot satul, că eşia din casă, şi pe care muiere o întâlnia mai întâiu, o opria în loc şi începea: Sĕ-ţi spun draga mea vecină, ce mi-s'a întêmplat... şi toroia césuri întregi, décă cum-va aceea nu se grăbia sĕ plece sĕ o lase, ér când se despărţia, totdeauna dicea: apoi *între noi sĕ rĕmână*, că numai d-tale ţi-am spus. De se întâmpla sĕ nu afle în drum temeiă potrivită, atunci mergea aţă la nănaşă-sa, ori la cutare cumătră şi începea: „Auţi cumĕtră, la suflet de om n'aşi spune, ceea ce am la inimă, dér dumitale trebue sĕ-ţi spun, că de nu — crep... Şi începea haidi, haidi, până 'i se ura, atunci apoi sfârşia cu cuvintele: dér rogute, între noi sĕ rĕmână!

Fiind lucrul aşa, de multe ori se născeau bazaconii cumplite din vorbele ei, că vorba merge, merge până din ţânţari es armăsari, cum e data.

Odată se întâmplă, că bărbatul muierii din poveste, arând la un ogor, dă preste o căldare de aramă ca de o mierţă mare, plină plinuţă de bani de aur şi de argint. Bucuria lui! Că rogu-te cine nu s'ar bucura când ar da un aşa noroc preste el! Se pune deci şi scóte căldarea cu băgare de sémă, înfulică până numai nu-i es ochii, de o sue în car şi o învălue în suman, ca sĕ nu se piérdă vr'un bănuţ din ea, şi sĕ-l dee de gol. Apoi caută giur împrejur, mai scocioresce grópa sĕ védă, nu mai e ceva în ea; la urmă o astupă bine cu glii, de nime n'ar fi fost în stare sĕ socótă, că acolo ar fi fost o căldare cu bani.

Se vede că el nu scia, că nu-i bine sĕ astupi grópa, de unde ai scos vr'o comóră, ci trebue sĕ o lăşi tot destupată.

Séra merge acasă, aşédă vitele, ia plugul de pe car şi-l pune la locul lui, apoi îşi chiamă muerea, dér numai încet, sĕ nu-l auţă cineva: „Hai, tu, ajută-mi sĕ ducem o căldare înăuntru, că-i grea al naibii; n'oiŭ mai înfulica-o singur, că numai nu mi-au eşit ochii punêndu-o în car". Şi merge muerea şi-i ajută, dér sĕ mai speti până 'n casă.

— „Ce-i aici, de-i aşa greu?" întrebă ea, după ce au ajuns în casă. — „Aici, muere, sunt tot bani de aur şi de argint; ni i-a dăruit Dumneţeu sĕ avem cu ce trăi mai cu uşorul, că veţi tu cât de greu ni-a mers pân'amu. Dér trebue sĕ avem minte, sĕ nu mai batem clopotul într'o dungă". — „Nu te teme bărbate, dóră am eu minte 'n cap.

Şi se pune bărbatul şi ia un hârleţ şi face sub pat o grópă mare, afundă şi acolo bagă căldarea cu banii şi o astupă bine, de nici nu se cunoscea c'ar fi ceva acolo, apoi puse patul la locul lui şi dise un: „Dómne mulţam!"

A doua di ér merse omul la plug, da-i dase în grijă muerei sĕ nu spună cumva la cineva despre căldarea cea cu bani. — „Fii pe pace, bărbate, că dóră am eu minte 'n cap".

Dér bărbatul nu era dóră nici eşit bine din sat, când şi alergă muerea la nănaşă-sa: „Sĕ-ţi spun nănaşă, dér suflet de om sĕ nu ne auţă". — „Ce fină? Spune, că dóră sci, că eu nu-s fléură la gură sĕ spun ce aud". — „D'apoi, uite, nănaşă dragă, bărbatul meu a aflat eri o căldare cu bani şi am îngropat'o sub pat; dér rogu-te, sĕ nu spui cuiva, că numai d-tale ţi-am spus!" —

Căpětuială guvernamentală. Pe când se petrec ast-fel de nedreptăţĭ cu noi Românii, pe atuncĭ foile ungurescĭ vorbesc de o nouă căpětuială guvernamentală. După marele scandal cu descoperirile mâncătoriilor eroului Pulszky, a dat peste capul guvernului o belea şi mai mare. Fóia ungurésca „Budapesti Hirlap“ a publicat dilele trecute un articul în care face cunoscut lumii şi ţĕrii, că guvernul unguresc face *specură cu titlulire de nobilitate.* Pentru sprijinirea celor spuse de ea, numita fóiă spune că grofii şi baronii de curênd făuriţĭ au dat guvernului următórele sume: conte Vigyázo Sándor *400,000* fl.; br. Harkányi Frigyes *200,000* fl.; br. Harkányi Károly *200,000* br. Solymosi Lászlo *300,000* fl.; baronii fraţĭ Bohus *200,000* fl. Cu totul *1,300,000* fl. In urma acestei descoperirĭ foile opositionale s'au aruncat cu grele învinuirĭ asupra guvernului-Bánffy dicênd, că acésta este *cea mai mare ruşine pentru Ungaria.* Afacerea a venit în vorbă şi în dietă, unde deputatul Hortoványi a tras la rĕspundere pe ministrul-preşedinte Bánffy. Ministrul, în strîmtórea sa a rĕspuns, că tóte cele spuse de „Budapesti Hirlap“ ar fi minciunĭ.

In curênd va eşi la ivélă, că pe a cui parte e adevĕrul. La tótă întêmplarea însĕ mileniul unguresc se începe sub o zodiă nefericită: zodia descoperirii corupţiunilor şi căpătuelilor, cum rar sĕ mai póte întêmpla undeva. De altfel étă ce dice şi fóia „Budapesti Hirlap“: „Óre când paşii turcescĭ scriau din cetatea Buda scrisorĭ cătră magnaţii ungurĭ astfel: „Voi *cânilor*, sĕ-mĭ trimiteţĭ mie banĭ, o miiă de lire; în dóuĕ sĕptĕmânĭ sĕ fiă aicĭ, că de nu vĕ jupuesc pielea“. Acum altfel o fac. *Acum paşa de Buda* (înţelege pe Banffy) jupuesce mai întâiu *cânele*, şi apoi pe pielea aceluia scrie carte, că poftim şi plătesce 100,000 florinĭ“. — La scrisele foii ungurescĭ noi nu mai adaugem nimic.

Revisuirea legei electorale. Diarul „Alkotmány“ din Budapesta dice în numĕrul sĕu de ierĭ, că păşirea partidului poporal precum şi scandalele întêmplate la alegerile dela Csaktornya, Neutra şi Stomfa, au făcut, ca ministrul de interne Perczel sĕ se gândéscă mai serios la cestiunea revisuirei legei electorale. Comisiunea administrativă a comitatului Györ a primit deja mai multe ordinaţiunĭ cu privire la acésta, dintre carĭ prin cea din urmă e provocată sĕ conscrie acele *moşii urbariale* prin carĭ se plătesc cele mai micĭ dărĭ, de carĭ însĕ e legat dreptul de a alege. Conscrierile se fac neîncetat şi deja până acum s'au constatat marĭ *abaterĭ*, căcĭ până când în comuna Pinnye se plătesce după un pătrar de moşiă urbarială darea în sumă de 3 fl., până atuncĭ în comuna Bezin tot după un pătrar de moşiă urbarială se plătesc 22 fl.

Comisiunea pentru stabilirea cvotei. Ministrul-preşedinte br. Banffy a aşternut în 19 c. proiectul de resoluţiune privitor la esmiterea din parlament a acelei comisiunĭ, care din incidentul renoirii pactului austro-ungar, va avé sĕ stabiléscă, împreună cu comisiunea austriacă, suma, pe care va avé de contribuit Ungaria pentru acoperirea *cheltuelilor comune.* Comisiunea cvotei va consta din 15 membri şi adecă 10 din camera deputaţilor şi 5 din camera magnaţilor.

Pactul vamal comercial dintre Ungaria şi Austria stă cam rĕu. In dieta imperială din Viena câţĭ-va deputaţĭ au presentat o resoluţiune, în care guvernul e provocat *sĕ rumpă de cu vreme contractul vamal-comercial cu Ungaria.* Propunerea acésta a fost spriginită de întréga cameră, şi ministrul de comerciu *Glanz* a dis, că décă nu va insbuti a asigura *pe deplin* interesele austriace, atuncĭ *guvernul se va folosi de dreptul de-a rumpe pactul cu Ungaria.*

Reforma alegerilor în Austria. Guvernul de adĭ din Viena pregătesce o mare şi binefăcĕtóre reformă pentru viéţa şi desvoltarea politică a Austriei. Ministrul-preşedinte *Badeni* a aşternut dietei imperiale din Viena un proiect de lege, care prevede înmulţirea deputaţilor parlamentului central cu 72 de deputaţĭ, aleşĭ *de popor.* Spre scopul acesta se va forma o nouă classă de alegerĭ, séu un aşa numit al 5-lea *colegiu* electoral. In vorbirea cu care ministrul *Badeni* a depus pe masa dietei din Viena acest proiect, el a dis *că restringerea dreptului de alegere trebue sĕ înceteze în mĕsura, în care se desvóltă consciinţa de cetăţén de stat în straturile largĭ ale poporului.* Vorbirea ministrului-preşedinte austriac a fost primită cu bucuriă de tóte partidele.

O scrisóre a d-lui Urechiă. D-l V. A. *Urechiă*, preşedintele Ligei culturale, a aflat de bine sĕ adreseze cătră fóia ungurésca „*Magyarország*“ o scrisóre, în care spune, că nu-i adevĕrat ceea-ce a scris acéstă fóiă, că Liga ar fi luat hotărîrea de-a părtini pe Dr. I. *Raţiu* contra lui *Brote* şi a lui *Albini* „martirii“ fugiţĭ dincolo de munţĭ. D-l Urechiă spune în scrisórea sa, *că nu se póte amesteca în trebile politice ale Românilor din Ungaria*, şi prin urmare nicĭ în certele dela Sibiiu. Mai dice d-l Urechiă, că Liga n'a fost nicĭ-odată *irredentistă*, nicĭ n'a visat de-o *Daco-Românią*, nicĭ a dorit vre-odată slăbirea statului unguresc. La sfîrşit d-l Urechiă spune, că guvernul de adĭ din Ţéra românéscă, şi în deosebĭ ministrul preşedinte *Sturdza n'ar suferi nicĭ-odată în România o mişcare*, ce s'ar împotrivi intereselor legale ale *ţĕrilor vecine*; apoi încheie dicênd, că în ajunul mileniului unguresc ar fi timpul, ca gazetele din Budapesta sĕ se pórte mai puţin duşmănos faţă cu Liga română, căcĭ d-sa (d-l Urechiă) este şi adĭ de credinţă, că „*e de lipsă alianţa Ungariei cu Românii, ca sĕ avem un eveniment comun*“.

In bisericile catolice din Constantinopol s'a cetit Dumineca trecută o *pastorală* privitor la împreunarea bisericei orientale cu cea catolică. Imprejurarea acésta a produs mare consternaţiă în cercurile patriarchatului ecumenic, şi este probabil, că patriarchatul încă va rĕspunde cu o pastorală.

Evenimentele din Bulgaria. Ochii Europei întregĭ sunt îndreptaţĭ adĭ asupra Bulgariei şi a marei întorsĕturĭ, ce a luat'o politica acestui principat din Balcanĭ în timpul din urmă. Mai ales botezul moştenitorului de tron bulgar *Boris* este, care face sĕ vorbéscă lumea aşa de mult despre Bulgaria. Botezul acesta, care s'a sĕvêrşit după ritul *ortodox*, s'a întêmplat în 14 Februarie n. cu mare pompă în Sofia, capitala bulgară. Nănaşul micului moştenitor a fost Ţarul Rusiei, representat de generalul rus *Golonitschew.* Liturghia a făcut'o *Exarcul bulgar* încunjurat de 14 vlădicĭ şi de numĕroşĭ preoţĭ. Prinţul Boris, îmbrăcat în alb, a fost primit în biserică de miniştri şi dus pe tron de îngrijitórea sa. Ceremoniile obicĭnuite au fost îndeplinite de exarcul, care a miruit şi cuminecat pe prinţ, apoi a fost dus afară din biserică. In momentul acesta s'a descărcat o salvă de 52 tunurĭ şi miile de popor aclamau pe principe şi pe tatăl sĕu Ferdinand. — De-odată cu botezul prinţului Boris Bulgaria a întrat într'o nouă stare politică. Imprejurarea, că Ţarul Rusiei a primit sĕ fiă naşul moştenitorului tronului bulgar, a îmbucurat fórte mult pe Bulgarĭ. Bucuria acestora e şi mai mare acum, după-ce tóte puterile europene au declarat, la propunerea Turciei, că recunosc pe prinţul *Ferdinand ca domnitor al Bulgariei.* O scire telegrafică din Viena merge şi mai departe şi dice, că principele Ferdinand a făcut paşĭ la guvernele marilor puterĭ, ca *Bulgaria sĕ fiă proclamată de regat.* — Orĭ ce se spune dintr'o parte şi din alta, fapt este, că Rusia şi-a pus acum binişor piciorul în Peninsula-balcanică şi calea ei spre Constantinopol îi este cât se póte de bine pregătită. Vom vedé, ce va aduce viitorul apropiat.

Cuvêntul eliberaţilor.

Condamnaţii în procesul Memorandului, după-ce au fost graţiaţĭ de Majestatea Sa, au hotărît sĕ-şĭ arate într'un „manifest“ ceea ce simt şi ceea ce gândesc după eliberare. S'au ivit însĕ mai multe piedecĭ, şi în urmă, precum scim, au isbucnit certele dela „Tribuna“. Ast-fel s'a tot amânat lucrul, până ce în sĕptĕmâna trecută, 7 dintre cei graţiaţĭ au publicat acel manifest.

*

Manifestul reamintesce cele ce le-a pretins poporul român la marea adunare din Blaşiu în 1848; arată apoi, cum la 1881 marea conferenţă a Românilor din Transilvania şi Ungaria a introdus lupta, ce se urméză şi astădĭ. Vorbesce apoi de ducerea Memorandului la Viena şi de urmările, ce le-a avut acest pas, până ce comitetul partidului naţional a ajuns pe banca acusaţilor înaintea Curţii cu juraţi din Clujiu. Spune, cum au protestat membrii comitetului atuncĭ în contra acestui proces, precum şi contra asuprirei, ce i-a dat nascere. Dér, dice, stăpânirea a rĕmas surdă şi nesimţitóre faţă de aceste protestărĭ. Urmarea a fost condamnarea şi têrîrea în temniţă a celor acusaţĭ.

Graţiarea, dic eliberaţii, ei n'au cerut'o şi li-se înfăţişéză ca o faptă provenită din simţul de dreptate al Majestăţii Sale, şi se întrébă, décă guvernul unguresc va soi sĕ înţelégă pe domnitor şi sĕ se însufle şi el de simţul dreptăţii?

Poporul român aştéptă şi cere sĕ i-se împlinéscă dreptele lui pretensiunĭ, dic eliberaţii, şi apoi arătă, că ei cu dragă inimă au adus jertfele, ce li-s'au cerut, stând în închisóre, şi că şi în viitor îşĭ vor împlini datorinţele faţă cu causa naţională. Sfîrşesc apoi asigurând, că vor sta pe temeiul programului naţional dela 1881, şi că în tótă mişcarea lor vor fi conduşĭ de sfinţenia drepturilor poporului român.

Acest manifest e subscris de d-nii Dr. I. *Raţiu*, G. *Pop de Băsescĭ*, I. *Coroianu*, Dr. T. *Mihali*, R. *Patiţa*, G. *Domide* şi P. *Barbu.*

Şése dintre ceilalţĭ membri, carĭ au fost întemniţaţĭ, n'au subscris manifestul. Trei dintre aceştia: N. Cristea, Comşia şi Dr. Barcianu şi-au dat dimisia din comitet, ér ceilalţĭ trei: Dr. Lucaciu, Veliciu şi P. Suciu nu l'au subscris.

Intriga duşmanilor.

Era lucru firesc, ca Ungurii sĕ se bucure de certele iscate între ai noştri. Le place sĕ scrie despre ele şi sĕ spună, oă s'a făcut desbinare între fruntaşii Românilor.

Duşmanul e duşman şi nu e mirare, décă se bucură când vede semne de neînţelegere şi de desbinare în tabĕra Românilor. Dér lucrul naibii este, că tot Românĭ sunt acei pĕcătoşĭ, carĭ nutresc intriga duşmană prin tot felul de scirĭ şi

---

„D'apoi bine, că i-a dat Dumnedeu îmĭ pare bine ca şi când eu i-aşĭ fi găsit; fi pe pace, nime n'a audi din gura mea legănat cuvênt despre acei banĭ.“

De aci merse muerea la o cumĕtră, apoi la alta, dup'aceea la o vecină şi ér la alta, până în urmă scia satul jumĕtate; ba, acele ca muerile, mai aveau şi ele câte-o nănaşă, o cumĕtră douĕ şi câte-va vecine bune, — că vecinul de aprópe e mai bun decât neamul de departe — şi — ele încă mai lăţiră vestea, până în urmă sciu satul tot, că cutarele a aflat o căldare de banĭ şi-i îngropată în casă sub pat.

Vestea merse din gură 'n gură până la primarul şi la notarul, ér aceştia, vrênd sĕ se îmbuneze, duseră vestea până la domnul solgăbirĕu. Solgăbirĕul era voios, când audi de asta, că-şĭ gândi numai decât décă-i drept, atuncĭ partea cea mai mare va fi a mea. Decĭ porunci numai decât sĕ mérgă omul acela la el.

Cum căpĕtă omul porunca, numai decât se nădăi de ce-i chiămat, decĭ îşĭ trimise muerea de acasă, te mirĭ cu ce podoimă, până la un fin în capul satului, şi el pân'atuncĭ desgropà căldarea şi o duse în grădină, unde o astupà sĕ nu scie nime de ea, apoi asĕmĕnà pămêntul sub pat, sĕ nu se cunóscă, că ar fi âmblat la comóră. Muierea nu scia nimic.

A doua di merse în oraş, la domnul solgăbirĕu, că de nu mergea, îl duceau juraţii satului, orĭ cei cu pene-n pălărie ca pe un făcător de rele. Ajungênd acolo, domnul solgăbirĕu numai decât îl întrebà de unde, şi cu ce treburĭ umblă pe la el? Ér omul îi spune că uite a căpătat poruncă din gura primarului.

— „Aşa? Adecă tu eştĭ omul care a aflat o căldare cu banĭ?

— „Eu n'am aflat, domnule solgăbirĕu nicĭ o căldare cu banĭ“.

— „Ba ai aflat, că chiar muerea ta a spus la muierea cutare şi cutare“.

— „Bine ar fi fost, sĕ fi aflat, că atuncĭ măcar atâta folos avém, că 'mĭ duceam muierea în casa smintiţilor, că-i nebună, sĕraca, nu scie ce vorbesce, dér n'am aflat“.

— „Aşa? Las'o c'oiu vedé eu. Poţĭ merge, dér vai de pielea ta de ai minţit! Mai bine gândesce-te şi spune adevĕrul, nu mĕ face sĕ es eu la faţa locului!“

— „Ba chiar vréu, domnule solgăbirĕu, sĕ vii la faţa locului, sĕ vedĭ cum o duc eu cu biata muiere, decând i-a luat Dumnedeu mintea“.

— „Poţĭ merge, adĭ n'am vreme sĕ es, dér mâne sĕ fi acasă şi tu şi muierea!

Dela solgăbirĕu omul merse ată la sfârnăriţele, carĭ vênd covrigĭ, şi cârnaţĭ şi alune şi nucĭ şi mere şi alte nimicurĭ, şi îşĭ cumpĕrà de-'şĭ umplù desagii de covrigĭ şi de cârnaţĭ, de mere, pere, nucĭ şi alune, apoi merse acasă.

Muierea cum îl vĕdù îi eşi inainte la pórtă: Ce veste i pe la oraş? Ce-mĭ aducĭ în desagĭ? Ér omul se făcea că-i spăimêntat şi-i dise: „Hai repede, că-i rĕu. Domnul solgăbirĕu a nebunit se bate cu fişpanul, i-a şi scos un ochiŭ. Apoi plóuă, vai de pĕcatele nóstre, plóuă tot covrigĭ şi cârnaţĭ şi mere şi pere şi nucĭ şi alune. Apoi, ...oh, vai de sufletul nostru, cu plóia de odată vin nisce pasĕrĭ marĭ de fier cu ciocul de oţel şi tot mănâncă ce află, ómenĭ, dobitóce,.. strică case, pustiesc hotară întregĭ...

Muerea îngălbenì, când audì despre aşa grozăvenii, apoi începù: „Vai de mine şi de mine, de-a fi sĕ vină şi p'aicĭ, unde amarul meu m'oiŭ sci ascunde?“

— „De venit, de bună sémă vin, dér nu te teme, ascunde-te colo sub bute în curte, hai bagă-te sub ea şi eu voiŭ pune o pétră pe fundul ei, sĕ nu dee de tine, sĕ te mănânce, că de mi-se mai întêmplă şi una ca asta sĕ te mănânce, vecĭ purure vecĭnică nu mĕ mai însor, că

faime, mai mult mincinóse, ce le împărtășesc foilor ungurescĭ.

Acum de-o vreme, una din aceste foi, „Budapesti Hirlap“, și-a câștigat un spion chiar și aicĭ în Brașov, care scrie câte și mai câte despre nesdrăvănele planurĭ ale ómenilor vrajbei și ai desbinărei.

Intr'n corespondență din Brașov dela 16 l. c. a numitei foi se spune, că pacea cârpită din sinul comitetului dela Sibiiu nu va dăinui; se spune, că Vasile Mangra, Russu-Șirianu și Bogdan-Duică nu voesc pace și nu vor depune arma, fiind decișĭ a se rĕsboi mai departe cu Dr. Rațiu și cu comitetul. Se spune, că neavênd acuma o fóiă propriă, s'au concentrat de-ocamdatê toțĭ la „Revista Orăștiei“, care le publică declarațiunile. Dér „Revista Orăștiei“ e numai organ provisoriu al partidei lui Brote-Slaviciĭ, căcĭ voesc sĕ înființeze aicĭ în Brașov o fóiă mai mare politică „sub patronagiul bancherului Diamandi Manole și a fabricantului de petroleu Ghiță Popp“. Banii se dice, că i-ar da în cea mai mare parte nisce institute dela Bucurescĭ, ce stau sub înrîurința d-lui Sturdza etc. etc.

Mai cetim în acea corespondență, că „Tribuna“ ar fi pe ducă, căcĭ n'ar mai fi sprijinită, și că Slaviciĭ a scris o broșură, în care lovesce în Dr. Rațiu, despre care dice, că a devenit necredincios causei naționale și că n'ar fi, decât o unéltă în mâna partidei conservatóre din România etc.

In alt numĕr, de Joi, al lui „Bud. Hirl.“ acelașĭ corespondent din Brașov vorbesce despre manifestul de mai sus și scie sĕ înșire cu multă esactitate pe toțĭ acei membri ai comitetului, carĭ nu l'au subscris, dér cu intențiune amestecă pe cei ce au fost întemnițațĭ cu cei ce n'au fost întemnițațĭ, deși manifestul a fost dat numai de cei dintâi. Scrie, că céta lui Brote-Albini e convinsă, că acest manifest va provoca o nouă luptă, care se va sfârși cu căderea totală a lui Rațiu, și că în curênd se va ridica sténa lui Lucaciu, care va conduce politica națională romînă așa, cum o poftesce d-l Sturdza etc. etc.

Primind astfel de informațiunĭ, cum nu s'ar bucura foile ungurescĭ, că între Românĭ nu mai e unire. Trist și dureros însĕ este, că precum se vede, tot dela intriganțĭ și meșterĭ de vrajbă românĭ le primesc în cea mai mare parte, căcĭ de unde ar sci altcum foile ungurescĭ sĕ înșire atâtea amănunte despre cele ce se se petrec și le-ar intenționa unii și alții.

Un raport.

Publicăm aci un estras din raportul, pe care agentura din Feldióra l'a adresat comitetului din Brașov al Asociațiunei în causa primei bibliotecĭ ambulante, înființate înainte de asta cu o lună. Étă-l:

Onorat Comitet!

Cu plăcere voiu a vĕ aduce la cunoscință, că biblioteca este așa de tare căutată, încât nu numai că nu se află nicĭodată măcar o carte în dulap, ci nu sunt de ajuns cărțile, câte se cer în tóte dilele.

Poporul nostru astădĭ duce o viéță cu totul altfel ca înainte, căcĭ în loc ca sĕ se adune sĕrile, Duminecile și sĕrbătorile pe la cârciume, sĕ bea la vinars, sĕ se certe și sĕ vorbéscă de rĕu pe unul și pe altul, séu sĕ petrécă întru făcênd nimica, astădĭ cetesc cu mare plăcere din cărțĭ, cei bĕtrânĭ, carĭ nu sciu ceti, se duc pe la cei mai tinerĭ și ascultă, ba îi rógă sĕ cetéscă mai tare, ca sĕ audă și ei.

Astădĭ audĭ pe ómenii noștri mergênd pe drum, în pădure, orĭ în câmp povestind unul cu altul întêmplărĭ din trecut și povestirĭ frumóse, despre carĭ înainte nicĭ idee nu aveau. De multe-orĭ am audit chiar pe școlarĭ povestind doi câte doi despre cele ce au cetit în cartea, ce a adus'o tatăl lor din blibiotecă. In scurte cuvinte, acéstă bibliotecă pentru poporul nostru este o lumină, o redeșteptare, o binefacere îndecită.

Mai departe, On. Comitet, îmĭ țin de strînsă datorință a vĕ aduce la cunoscință, că ierĭ, în 3 (15) Februarie pe la órele 11 a. m. mĕ provócă d-l paroch Iosif *Micu*, pe când eu mĕ aflam acasă, ca sĕ descui cancelaria și sĕ arăt biblioteca. La moment îmĭ iau cheia și mĕ duc la cancelaria eforiei, unde am aflat pe d-l protopretor însoțit de judele comunal, carĭ mĕ provocară, sĕ le arăt biblioteca ambulantă.

I-am întrodus în cancelariă și li-am deschis dulapul bibliotecei, în care însĕ *nu se afla nicĭ o carte*. D-l protopretor m'a întrebat, că unde sunt cărțile, ér eu i-am rĕspuns, că sunt împărțite între popor. Mĕ întrébă, că este catalog despre acele cărțĭ? Eu i-am arătat catalogul, pe care m'a rugat sĕ 'i-l iau în copie din literă în literă împreună cu instrucțiunile, ce se află în el, și apoi sĕ 'i-l duc în cancelariă. I-am dat și statutele Asociațiunei, atrăgêndu-i atențiunea, că acelea sunt întărite de regim. Apoi cu cuvintele că: *„acesta este lucru frumos, că se rĕspândesce lumină în popor“*, d-l protopretor s'a depărtat.

Eu am luat apoi catalogul în copiă și pe la 4 óre p. m. l'am dus în cancelaria d-lui protopretor, care mi-a mai cerut sĕ-i traduc unele cuvinte din instrucțiunile privitóre la administrarea bibliotecei, m'a întrebat ce însemnéză cuvintele: prosă, versurĭ, minciunĭ, legende și altele, pe carĭ dênsul nu le înțelegea, ér după ce eu 'i-le-am tradus, dênsul a declarat, că *nu află nimica ce-ar fi contrar statului* și dise, că în acest înțeles va face și raportul cătră ministrul. D-l protopretor îșĭ esprimà tot-odată darința, că acest sistem de bibliotecĭ ar fi de recomandat și între Sașĭ și alte naționalitățĭ.

Feldióra, 4 (16) Febr. 1896.

Cu deosebită stimă

Ștefan Taus,

învĕț. primar, ca bibliotecar.

MAI NOU.

Budapesta, 21 Februarie. In ședința de mâne a camerei ungare, deputatul Ludovic *Meszlényi* va interpela pe ministrul-președinte *Banffy*, că *ce sume a luat guvernul pentru diferitele distincțiunĭ nobilitare, și spre ce scop le-a intrebuințat pe acelea?*

Colonia, 21 Februarie. Diarul „Kölnische Zeitung“ primesce dela corespondentul sĕu din Petersburg scirea, că în cercurile politice de acolo se susține în modul cel mai positiv, că principele *Ferdinand* al Bulgariei, când și-a luat rĕmas bun dela generalul *Golenischeff*, i-a comunicat acestuia hotărîrea sa de a trece, asemenea fiului sĕu *Boris la religiunea ortodoxă*.

Bucurescĭ, 21 Februarie. Aci s'au lățit faime despre *retragerea ministrului de rĕsboiŭ, general Budișteanu* și se afirmă, că motivul retragerei ar fi nemulțămirile, ce s'ar fi ivit în armată față cu diferite dispositiunĭ ale ministrului, precum și față cu proiectul sĕu de lege privitor la posiția oficerilor. D-l general Budișteanu a fost primit alaltăerĭ în audiență mai lungă de cătră M. S. *Regele*; după audiență d sa s'a dus la d-l *Sturdza*, cu care s'a întreținut aprópe o óră.

SCIRILE DILEI.

— 10 (22) Februarie.

„Victimele“ pădurilor grănițerescĭ năsĕudene. Inainte cu câțĭ-va anĭ bancele maghiare din Clușiu au înființat o societate pe acții pentru esploatarea pădurilor comunelor grănițărescĭ din comitatul Bistrița-Năsĕud. N'au putut ajunge însĕ la limanul dorit de ele, ci au fost silite sĕ vêndă statului întreprinderea, cu o pierdere de un milion florenĭ. Statul la rêndul sĕu a vêndut afacerea cu pierderea a 700.000 fl. unui anumit Iosif Hirschler, care acum a dat faliment, dér așa, că pe sine s'a asigurat și de pe pielea lui nu se póte lua nicĭ un creițar. Se vorbesce, că statul deja din nou a întrat în pertractărĭ cu o altă firmă din Budapesta, care sĕ ia asupraș afacerea. Se vede, că în pădurile năsĕudene zace un blăstĕm pentru orĭ-ce intreprindĕtor „neromân“. De când statul s'a amestecat mai adênc în afacerile acelor pădurĭ, și guvernul ungar a decorat pe faimosul Ioan Ciocan cu ordinul „Francisc Iosif“ ca recunoscință pentru meritele câștigate pe terenul „regulărei“ acelor pădurĭ, se vede, că nicĭ o intreprindere negustorésca, care tinde la „esploatarea totală“ a pădurilor, nu reușesce. Măcar de-ar da faliment încă vr'o câțĭ-va intreprindĕtorĭ perciunațĭ, ca în fine și guvernul sĕ se convingă, cât de scump și amar se plătesce intențiunea de-a ruina și neferici un ținut întreg, sub masca, că „ai voi sĕ-i regulezĭ pădurile!“

—o—

La bursa din Budapesta au început din nou a scădé fórte tare hârtiile de valóre și mai ales hârtiile societăților pe acții pentru fabricarea de papir. Se pare, că din nou amenință desastrele financiare din luna lui Decemvre.

—o—

Probarea siguritații unei casse. După cum amintiserăm și alaltă-erĭ, conducerea filialei din Brașov a bancei „Albina“ a încredințat înainte cu câte-va lunĭ firma *S. I. Arnheim*, mecanic de curte în Berlin, cu construirea unei casse panțerate și sigură de spargerĭ. Cassa a sosit înainte cu câteva dile în Brașov, și conform condițiunilor stipulate înainte, erĭ s'a făcut proba despre siguritatea ei în fața unui notar public și a representantului firmei Arnheim, de cătră doi ómenĭ esperțĭ, dintre carĭ unul a fost Gustav Moess, fabricant de casse din Sibiiu, — pentru ca sĕ se constate, că va resista, séu nu cassa unei probe de spargere? Intre condițiunile de cumpĕrare, adecă, era espres prevĕdut, că cassa nicĭ de cum sĕ nu pótă fi spartă în timp de 48 óre. Proba s'a început erĭ la 9 óre a. m. fiind de față un public numĕros. Deja în timp de $2^1/_4$ de óre îi succese d-lui Moess a sfredeli în placa de sus a cassei o gaură de 48 mm. de afund și 12 mm. în calibru, ér după amédĭ se sfredeli în timp de $1^1/_4$ óră în spatele cassei o gaură de 25 milimetri afundă și 17 mm. în calibru. După ce se mai constată și aceea, că cassa nu e panțerată, adecă nu e obdusă cu oțel, cum fusese stipulat, ci era obdusă cu fier, și după-ce se calculà precis, că o astfel de cassă se póte sparge și deschide sigur în 6—8 óre, representantul firmei Arnheim declarà, că din greșélă s'a espedat o cassă falsă și nu aceea comandată de filiala „Albina“ și tot odată se obligà, că va duce pe spesele sale cassa de fier îndĕrĕt la Berlin, și va lifera „Albinei“ o altă cassă veritabilă panțerată, care va corĕspunde tuturor condițiunilor stipulate.

—o—

La ședința festivă a studenților românĭ din loc, ce se va ținé mâne la 5 óre p. m., sunt rugațĭ a lua parte și acei Românĭ, carĭ din eróre nu vor fi primit învitărĭ.

—o—

Nenorocire. Se scie, că de sub délul Sprenghiului din Brașovul-vechiu se sparge de mult timp piatră pentru aștternerea drumurilor comunale. Astfel s'au format sub dél gurĭ marĭ, așa că de multe-orĭ s'a dĕrĕmat piatra, omorînd pe lucrătorii, carĭ se aflau sub dél. Așa s'a întêmplat o nenorocire și în dilele acestea, când, ducêndu-se servitorul vĕduvei Elena Voicu cu carul, ca sĕ încarce piatră, carul a lunecat în adâncime, împreună cu 2 cai, carĭ se sdrobiră cu desĕvêrșire. Servitorul se mântui de pericol sărind repede pe un sac cu fên.

---

sciu, că odor de muiere ca tine nu aflu“.

Și băgà omul muierea sub bute, ér pe fundul buții puse o pétră mare lată ca fundul buții și pe pétră puse grăunțe, apoi chiămà găinile. Acele, vedĭ bine, se urcară pe bute și ciocniră după grăunțe și făcea cocoșul un tălălău, ca cocoșii. Ér pe muierea de sub bute gândiai, că tóte bólele vor apuca-o, așa se înfricà, când audì holca ce o făcea cocoșul cu găinile. că ea credea, că acele-s pasĕrile cele de fier cu cioc de oțel. Făcea crucĭ, biata muiere, dicea la rugăciunĭ sĕ o feréscă Dumnedeu sĕ nu dee de ea pasĕrile acele. Numai cu ochii închișĭ sta, nu și ar fi deschis ochii, sĕ-i fi dat tot bunul pămêntului.

Bărbatul merse cu desagii la șură și p'acolo împrăștiă nucĭ, alune, mere, pere, covrigĭ și cârnațĭ, apoi venì și-șĭ slobodì muierea din ariștea de sub bute.

— „Nu te-au mâncat?“ întrebà omul, făcêndu-se a fi tare îngrijat și supĕrat.

— „Nu, Dumnedeu sĕ-ți dee bine și sănĕtate, nu m'au mâncat, dér de nu puneai pétra pe bute, nu mĕ mai aveai, că le audiam cum ciocăneau, de gândeai, că amu — amu o sĕ spargă pétra“.

— „D'apoi bine, c'ai scăpat, că amu le-a adus mama huciului, dér hai sĕ vedem prin grădină nu ni-au făcut ceva pagubă? Și întrară în grădină pe la șură, adecă acolo cârnațĭ, covrigĭ, nucĭ, alune, mere și pere, aruncate prin érbă.

— „Aha!“ dise muierea, și pe aci a ploat bunĕtățĭ d'astea și hăramurile de pasĕrĭ n'au dat de tóte, sĕ le culégă.

— „Dacădĭ dóră s'au și săturat cum au cules de prin ogrădĭ și de pe drum!“

Și adunà muierea la covrigĭ și la cârnațĭ și se îndopà de gândiai, că îndópă o gâscă.

Câte-va dile după aceea numai vĕdură, că se opresce o trăsură înaintea lor, ér în trăsură câțĭ-va domnĭ. — Era domnul solgăbirĕu, încă cu unul și cu notarețul; primarul venia înapoia căruții cu pălăria 'n mână. Domnii se coborîră jos din căruță și întrară în casă, unde erau ómenii noștri îngândurațĭ, ca și când cad pe casa omului domnĭ din senin.

— „Asta-ți e muierea, omule?“ întrebà domnul solgăbirĕu.

— „Asta, domnule, sĕ fiă cu iertare“.

— „Asta-i, primarule?“

— „Asta, sĕ fiă cu iertare!“

— „Tu, muiere, ai sĕ spui drept tot ce te-oiŭ întreba, că de nu, vai și amar de dilele tale!“

Muierea se înspăimântà și prinse a plânge.

— „Audĭ, dise solgăbirĕul, nu mi-te boci, ci rĕspunde-mĭ ce te-oiŭ întreba: „Aflat'o bărbatul tĕu banĭ?“

— „Aflat, domnule, sĕ fiă cu iertare“.

— „Unde i-ațĭ pus?... Dér spune numai adevĕrul, că nime nu-ți face nimic, nicĭ nu vi-i ia nime“...

— „I-am pus colo în grópa ceea sub pat“.

— „Bine! Primarule, sapă numai decât sĕ vedem!“

Și cerù primarul o sapă dela om și săpà cât fù pe sub pat, dér nu aflá decât bolovanĭ și pămênt.

Și se nĕcăjì domnul solgăbirĕu și se rĕstì una la muiere:

— „Tu, muiere, nu ne face nebunĭ, spune drept aflat'ațĭ banĭ și unde i-ațĭ pus?“

— „Nu mințesc, domnule, am aflat o căldare de banĭ și am ascuns'o colo sub pat, unde a scormonit jupânul primar, póte că dóră dracul a tras'o în fundul pămêntului că noi acolo am fost pus'o“.

— „Când?“

— „D'apoi atuncĭ sci... când... adecă până a nu veni pasĕrile cele de fier cu cioc de oțel.

— „Când, tu muiere?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Făina română. România a luat un avênt mare în cei din urmă anĭ. Pieţele din Constantinopol şi Asia mică sunt deja cucerite de făină română; ele însĕ nu ajung, căcĭ producţiunea devine din ce în ce mai mare. Avem acum prilegiu favorabil scrie „Cooperatorul român", ca sĕ cucerim pieţele din Grecia şi Englitera. In streinătate şi mai ales în Englitera şi Belgia, făina română este preferită celor americane şi rusescĭ din causă, că mult e mai gelatinósă decât celelalte. Morile din Budapesta, carĭ consumă anual o mare cantitate de grâne române, numai cu făina română au isbutut sĕ-şĭ asigure pieţele mai sus citate şi sĕ realiseză câştigurĭ marĭ. Morile unguresci au redus însĕ producţiunea lor, din causa unei învoirĭ încheiate între guvernul ungar şi cel austriac în ce privesce grânele române, — şi Budapesta este pe cale de a perde debuşeurile sale din Englitera şi Belgia.

—o—

O catastrofă îngrozitóre s'a întêmplat ḑilele trecute în oraşul Iohannesburg din republica Transvaal în Sudul Africei, despre care oraş s'a vorbit mult mai sĕptĕmânile trecute, când se întêmplase atacul Boerilor cu bandele englese sub conducerea lui Iamesson. In partea de oraş, adecă, locuită mai tótă de ómeni sĕracĭ, s'a încărcat dinamită pe opt caré. Din nebăgare de sémă însĕ dinamita de pe un car esplodă şi făcù sĕ esplodeze şi cea de pe carĕle celelalte. Se făcù o detunătură înfricoşată şi dinamita nimici tóte edificiile dimprejur şi făcu în pământ o gaură de 30 urme. După esplosiune alergară din tóte părţilor ómenĭ pentru de-a vedé locul nenorocirei. Până acum s'au putut afla *40 de cadravre omenescĭ*, în cea mai mare parte însĕ rupte şi sfârticate, încât de abia se pot cunósce, *200 de ómenĭ* zac greu rănţĭ prin spitale şi mulţĭ dintre dênşii deja au şi murit.

—o—

Nenorocire cu petroleu. Deşi s'au întêmplat fórte multe nenorocirĭ până acum din causa pretroleului, totu-şĭ ómenii nicĭ acum nu umblă cu destulă băgare de sémă cu acéstă fluiditate periculósă. Un astfel de cas de nenorocire s'a întêmplat ḑilele acestea în Braşov. O servitóre voind sĕ facă foc, ca sĕ se aprindă mai iute lemnele a vĕrsat pe ele petroleu dintr'o sticlă. Petroleul din sticlă a esplodat şi a umplut pe nenorocita fată pe haine. Servitórea înspăimântată alergà cât-va timp prin odaie şi pe urmă sări afară în curte pe feréstră. Aci focul fiind ajutat şi de vênt, hainele de pe nefericita fată au început a arde cu flacărĭ. Ómenii din apropiere au sărit în ajutorul fetei şi au stins focul, care însĕ i-a causat grele rane.

Congregaţiunea comitatului Făgăraş.

— Febr. 1896.

Aprópe ca întotdéuna, aşa şi acum, Românii din comitatul Făgăraşului au raportat în şedinţa din 18 l. c. a comitatului o *„învingere morală"* cum numai ei sciu raporta, ilustrându-se prin două momente însemnate, şi anume: 1) Prin lipsa aprópe totală a membrilor; 2) Prin aceea, că puţinii, carĭ au luat parte, erau cu totului tot neorientaţĭ asupra ţinutei, ce trebuia s'o ia la desbatere.

Astăḑĭ lupta românéscă, firesce numai în trăsurĭ generale, are lipsă de puterĭ de conducere, de orientare, — cu alte cuvinte o desorganisare formală.

Starea acésta, atât de desolată s'a observat la punctul 1 şi 2 din program. Venind cestiunea despre formarea unui banderiu, care sĕ represente comitatul la mileniu şi votarea unei sume, mi-se pare de 3600 fl. séu 4000 (nu se prea amintea suma), d-l Dr. *Iancu Meţianu* propune, „ca suma preliminată sĕ nu se voteze, şi la banderiu comitatul sĕ nu ia parte, arătând că Românii din acest comitat, atât din motive politice, cât şi naţionale, precum şi materiale nu pot primi propunerea comisiunei permanente.

In contra acestei propunerĭ s'a sculat vicespanul, care confundându-se în teorii despre stat, ḑice: că Românii nu ca naţionalitate, ci ca factor politic în stat sunt datorĭ a lua parte, căcĭ alt-cum ar dovedi, că sunt necredincioşĭ faţă de domnitorul nostru apostolic.

Preotul săsesc *Fleischer* ţine sĕ facă unele enunciaţiunĭ tare caracteristice în numele Saşilor sĕi, şi privind peste umerĭ la ortacii sĕi Românĭ, carĭ nu ţin la „banderiul mileniului proiectat", arată, că se simte fórte fericit, când póte iubila pentru acéstă serbare politică, şi mulţămesce lui Dumneḑeu, că nu-i păcătos ca şi alţii, bunăóră cum suntem noi.

Acum e acum, — *„parturiunt montes et nascitur ridiculus mus"*. D-l advocat *Benedek*, ţinêndu-ne o şcólă escelentă despre patriotism politic, într'o vorbire lungă, pe care o putea şi scurta, (dér trebuia s'o lungéscă până se vor aduna membrii, căcĭ la început şi ei şi noi escelam prin absenţă, deosebirea a fost numai, că ei au venit, ér noi am rĕmas aceiaşĭ) cu o durere neînfrântă se întórce către *„iubiţii lui fraţi Românĭ"* şi-i provócă în numele „leanităţii", sĕ nu se despartă de celelalte popóra, isolându-se într'un mod aşa „nepolitic".

La tóte aceste suspiţionarĭ şi invinuirĭ, Românii „politicĭ", cei cu gura mare, au dovedit prin o *tăcere profundă*, că resping cu indignare atributele miserabile, ca nelealĭ etc., causa pentru care nu şĭ-au esprimat indignarea şi prin vorbe, a fost,... a fost..., dér iértă-mĕ, D-le Redactor, că nicĭ eu nu ştiu ce a fost...

Vice-şpanul în numele a 25 membri a cerut votare nominală, ca sĕ se scie şi sĕ se însemne cu numele acei domnĭ, carĭ vor vota contra. Au votat pentru propunerea comisiunei permanente 68, pentru propunerea d-lui Dr. Meţian 22.

Curiosităţi! De când cu transformarea şcólelor grăniţărescĭ în şcóle comunale, s'a transformat şi politica românéscă. Era ceva minunat sĕ auḑĭ ecoul sonor al vre-o câte-va *„igen"*-urĭ dăscălescĭ dela şcólele grăniţărescĭ, cum reflexul lor încântător sĕ reproducea în mii de sunete vibrătóre peste capetele „încăpăţinaţilor de Valahĭ".

Un ungur neaoş se sculà înainte de votare şi rugà pe fişpanul sĕ pună cestiunea la vot, deóre-ce „pe Românĭ nu-i poţĭ capacita". Dér s'a dovedit în urmă, că n'a avut dreptul, căcĭ şi-a câştigat dela „Valahĭ" vre-o patru voturĭ, între carĭ şi a unui proprietar independet din Şinca-Vechiă, care dispune de-o avere aprópe de 40 mii fl., firesce, căştigată pe holercă. Gurile rele ḑic, că acest vot l'a dat de dragul dreptului de cârciumărit, care la propunerea primăriei comunale i-s'a luat, pentru-că a ocrotit pe acolo un Jidov, — cel puţin, aşa vorbesc mai cu sémă cei bine orientaţĭ.

Mi-s'ar puté ḑice, că de ce eu n'am luat vorba în congregaţiă la cestiunea banderiului şi a banilor? Dér ajunsesem chiar când curgea desbaterea. Intrebând pe un domn de lângă mine, că ce anume se vorbesce, — era unul din puţinii conducĕtorĭ, care a tăcut şi el tare minunat, — nu m'a învrednicit cu un rĕspuns, pe semne mi-a dat sĕ înţeleg, că de el sĕ nu mĕ ating. I-am şi dat pace şi, în neorientarea mea, am votat cu *nu*, căcĭ sciam eu dóră, că comisiunea permanentă nu va fi propus ajutorarea Românilor sĕracĭ, nicĭ înfiinţarea de şcóle românescĭ şi altele de acestea, ci écă aşa, câţi-va creiţarĭ, cu carĭ cei domnĭ cu pinteni mergênd la Budapesta vor chefui straşnic în socotéla acestui comitat românesc sĕrac, care nicĭ pe amploiaţii sĕi bolnavĭ n'are cu ce-i ajuta după cerinţă. O tempora, o mores! Pentru chefurĭ sunt banĭ, şi sĕ mânce lumea, ér décă nu dai când cel lipsit cere, plângĭ împreună cu el şi ḑicĭ: *n'am.*

S'a mai născut discuţia asupra *alegerilor recurate.* Venind casurĭ, unde fisolgăbirĕul din mai mulţĭ concurenţĭ a candidat numai unul la postul de primar, preotul *George S. Thomas* arătând, că acésta nu se unesce cu spiritul legei, propune nimicirea alegerilor. I-se rĕspunde, că legea dă putere *discreţionară* fisolgăbirĕului, căcĭ şi aşa legea a ajuns sĕ fiă scrisă numai pe hârtiă, ér poporul nu-şĭ mai póte folosi dreptul sĕu.

Cu acestea şedinţa s'a închis.

T. d. C.

Mulţămită.

Rodbav, Februarie 1896.

Aflându-mĕ pentru anul scolar 1895/6 ca învĕţător în comuna Rodbav (Nadpatak), îndată a trebuit sĕ constat, că Românii din acéstă comună sunt norocţĭ prin o persónă vrednică, eşită din sînul lor, şi anume cu actualul învĕţător la scóla capit. din Braşov, d-l *Candid Muşlea.* Étă pe scurt unele fapte ale d-sale vrednice de imitat.

Curtea scólei din loc fiind de tot deschisă a fost închisă cu pălan şi grătii fórte solid pe spesele numitului domn. La repararea bisericei, ce e în perspectivă a se face, este primul contribuent. Pentru învĕţător resp. scóla din Rodbav, trimite gratuit „Gazeta Transilvaniei".

Acestea fapte şi altele, ce nu le-am espus, dovedesc în de ajuns vrednicia acestui fiu al comunei Rodbav, care deşi depărtat, nu uită de comuna sa natală. Dumneḑeu sĕ-i rĕsplătéscă şi sĕ-l ţină încă mulţĭ anĭ cu bine spre a fi pildă şi altora de iubire şi jertfire.

Dimitrie Romanu
învĕţător.

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre Icterie séu Gălbenare.

„Nimica nu se pierde mai lesne „de cât sănĕtatea, şi cu tóte astea „ea este avuţia cea mai rĕu păs„trată".

I

Icterul séu gălbenarea vine dela cuvêntul elen *icteros*, în limba germană se numesce: Gelbsucht.

Acéstă bólă se cunósce din îngălbenirea pielei preste tot corpul, care îngălbenire se întinde şi pe albéţa ochilor şi până pe unghiile degetelor. La unii însĕ este de o colóre galbenă închisă, bătênd în vênăt şi acésta se numesce *gălbenare négră.*

Indată ce se ivesce colórea galbenă, bolnavul simte în tot corpul o slăbiciune generală, urina séu udul îi este turbure şi de o colóre fórte galbenă, bătênd în roşu, mistuiala îi este albiciósă şi subţire. Gura este în tot-déuna amară, limba galbenă, încărcată şi cleiósă, n'are poftă de mâncare. Are durerĭ de cap fórte marĭ, însoţite de ameţélă, simte o mare greutate însoţită de o slăbiciune şi ostenélă generală. In totdéuna bolnavul este trist şi fórte nervos, încât nu se mulţămesce cu nimica, tot ce face, 'i se pare rĕu; este fórte nemulţămit, chiar faţă cu sine însu-şĭ.

Causele, carĭ produc gălbenarea, sunt fórte multe, dér noi aicĭ vom specifica numai pe cele mai de căpetenia.

In general, ea provine dintr'o bólă a ficatului, care se nasce din causa unei turburărĭ marĭ, cum ar fi: o întristare séu o bucuriă prea mare, o rĕcélă prea mare, când stomacul este mult timp constipat (încuiat), când cine va are prea mult

---

— „Scii, atuncĭ, când a plouat tot covrigĭ şi cârnaţĭ".

Ce-i de faţă rîdeau cu hohot, omul sta smerit şi zimbia clătind din cap, muierea prinse a plânge ştergêndu-şĭ lacrĕmile cu cornul năfrămii, ér domnul solgăbirĕu grăi rĕstit:

— „Rĕspunde mai limpede, ca sĕ te pricep, când a aflat bărbatul tĕu banii?"

— „D'apoi... atuncĭ... sĕ fiă cu iertare, când înebunise domnul solgăbirĕu de s'a bătut cu fişpanul şi i-a scos un ochiŭ".

Ómenii înlemniră, ea plângea, ér domnul solgăbirĕu atât se înfurià de vorbele aceste, încât dând cu piciorul în pământ sbierà rĕstit: Destul, tacĭ, acum vĕd, că eştĭ nebună, dér primarul cu notarul sunt şi mai nebunĭ, că mĕ nebunesc pe mine sĕ cred vorbele unei nebune!

Aşa a scăpat omul cu banii, dér nicĭ n'a mai spus el muierei, că unde-i ţine, ci lua din ei când îi trebuia şi ér îi astupa. Ómenii din sat nu mai credeau, orĭ ce spunea ea, ér când vorbiau despre banii ce i-a aflat bărbatu-s'o, toţĭ rîdeau şi întrebau: Óre care a fost mai nebun: ea, primarul, notarul, orĭ solgăbirĕul?

Reteag, 8 Ian. 1896.

Din popor, scrisă de
I. P. Reteganul.

Cine nu scie ce-i frica.

— poveste. —

A fost odată un om şi acela a avut doi ficiorĭ, cel mai mare era un băiat de trébă, cuminte şi se pricépă la orĭ şi ce, pe când celalalt era un băiat prostalău şi tate-sĕu nu putea face cu el nimic şi toţĭ ómenii, carĭ îl vedeau pe uliţe, ḑicea despre el: „cu nebunul ăsta sciu, că are tată-s'o de lucru!" Când avea omul acesta ceva de isprăvit şi el nu putea, îĭ ḑicea numai feciorului celui mai mare şi acelea le împlinea tóte, dér se întâmpla de multe orĭ, că tatăl feciorului îl mână undeva nóptea, şi atuncĭ feciorul tot deauna ḑice către tată-sĕu: „O tată, mie mi-i frică!" Séu, când séra spunea cineva poveştĭ la foc cu smei, cu hoţĭ cum omorau, feciorul adeseorĭ ḑicea: „vai, cum mi-i de frică!"

Odată stătea şi feciorul cel mai tînĕr de-o parte şi asculta la celea ce se vorbeau şi îi ḑise tatălui sĕu că el nu scie ce-i aceea: „mi-ĭ frică", carĭ vorbe de multe-orĭ le aude el dela mulţĭ, şi că el ar dori, sĕ-l înveţe cine-va, că ce e aceea: *„mi-e frică"*.

Intr'o ḑi ḑise omul către fecioru-s'o cel mai tînĕr: „auḑĭ, mĕ, tu eştĭ mare şi tare şi trebue sĕ înveţĭ şi tu ceva, ca sĕ poţĭ trăi şi tu în lume, sĕ nu morĭ de fóme. Veḑĭ tu, cum lucră şi se nĕcăjesce frate-t'o, ér ţie nicĭ că-ţĭ pasă".

— „Ei, tată", ḑise băiatul, „eu aşĭ voi bucuros sĕ învĕţ ceva; şi décă aşĭ puté aşĭ învĕţa cum sĕ-mĭ fiă frică, pentru-că eu nu pricep chiar de loc, ce-i aceea".

Fratele cel mai bĕtrân rîse, când auḑi ce vorbesce frate-s'o şi gândea: o, Dómne, ce prostalău e frate meu, din el nu se va alege nimic în viéţa lui. Tatăl însĕ oftà şi ḑise băiatului celui mai mic: frica o vei învĕţa-o tu, nu te teme, dér cu acea nu-i puté tu sĕ trăescĭ.

Nu trecù mult şi étă, că vine la ei în poveştĭ clopotarul din sat şi tatăl sĕu se jelui clopotarului şi-i povestì, că nu scie ce sĕ facă cu el, că nu voesce sĕ înveţe nimic şi e un om de nimic. Gândesce-ţĭ ḑise tatăl „la întrebarea mea, că óre cum îşĭ va câştiga el cu ce sĕ trăéscă, îmĭ rĕspunde, că voesce sĕ înveţe a-i fi frică".

— „Décă nu se póte alt-fel", ḑise clopotarul, „atuncĭ frica o póte el învĕţa la mine, adu-l numai, că ţi-l cioplesc eu".

Tatăl era voios, şi gândea, că totuşĭ — băiatul se va mai îndrepta. Ast-fel clopotarul luà pe tinĕrul băiat în casa sa, şi el trebuia sĕ tragă clopotele.

După câte-va ḑile clopotarul scólă pe băiatul pela meḑul nopţii şi-l mână în turnul bisericeii sĕ tragă clopotele. „Vei învăţa tu acum, nu te teme, ce-i frica", îşĭ gândì clopotarul şi apoi merse pe ascuns înaintea feciorului în turnul bisericei. Ajungênd feciorul la biserică, se suì în turn, dér când dă se prindă de funia clopotului étă că pe trepte vede pe cineva, alb

BCU Cluj / Central University Library Cluj

timp friguri, fără a-le vindeca, apoi din causa unei vieţi sedentare, fără a pune corpul în mişcare, din slaba nutrire a corpului, locuirea în case întunecóse şi neaerisate, lipsa de apă bună şi curată, şi în fine o rea îngrijire higienică a corpului.

Gălbenarea este de mai multe feluri, precum: bilósă, care provine din causa diferitelor bóle ale ficatului; négră, spasmodică, etc.

Hipocrate, părintele medicinei, dice: „Ómenii gălbenicioşi nu sunt spiritoşi, şi décă li se va umfla ficatul, este semn rău. (Aforismele lui Hipocrat 318).

Ca mijloc pentru vindecarea acestei bóle se recomandă două metode: prin regulele igienice şi prin căutarea cu medicină.

Ce privesce metodul higienic, se recomandă a avé o hrană nutritóre, locuinţă sănătósă şi curată, exerciţii corporale (gimnastică), a face preâmblări de o óră, două şi chiar trei pe di în aer curat (la câmp). Să se facă fricţiuni séu spălături pe corp cu vin alb. Să se facă în tóte dimineţile spălături cu apă rece peste tot corpul în modul următor: să se ia un lighean cu apă rece, un cearşaf (lepedeu) de pândă grósă de tort, se spală pe corp cu un burete cu apă, să móie cearşaful în apă, se stórce bine şi se pune pe corp, se frécă cu cearşaful pe corp până se face pielea roşiă. Bolnavul va trebui să ducă o viéţă fórte regulată.

Ca mâncare se recomandă mai mult carne friptă (muşchiu de vacă), ouă próspete cu zamă, să bea lapte dulce fiert fórte mult, şi verdeţuri diferite. Vinul şi berea luate în timpul mesei sunt bune, căci fac o mistuire mai bună. Rachiul (vinarsul), rumul şi alte spirtóse sunt fórte vătămătóre şi slăbesc corpul, asemenea şi acrimele sunt vătămătóre. Bolnavul să facă apoi băi în rîuri dér de scurtă durată, păzind cu mare stricteţă regulele prescrise pentru facerea băilor; adecă să le facă numai în timpul călduros (vara); să nu stea în apă mai mult de 15—20 minute, şi în acest timp trebue să facă órecari mişcări, precum a înota séu alte eserciţii, ce ar ajuta întreţinerea temperaturei corpului. Băile trebue făcute între 3—6 óre după amédi, şi nici-odată după mâncare séu după beutură multă; trebue să trécă un timp de cel puţin 3 séu 4 óre între masă şi bae, ca astfel mistuirea să se facă regulat, în cas contrar causéză congestiuni la cap şi chiar mórte.

Asemenea trebue a se feri de arşiţa sórelui. Indată după eşirea din bae, trebue a se şterge bine, a se îmbrăca îndată şi a face preumblări potrivite. In fine în ori-ce cas trebue ca regulele higienice să fiă bine ţinute, căci ele sunt un puternic sprijin în căutarea bólelor.

POVEŢE.

Contra tusei. Mijlocul cel mai bun, şi mai eftin contra tusei este succul próspét de lămâe mestecat cu miere; acest medicament se ia în fiă-care di după trebuinţă.

*

Cum se pot delătura petele de pe degete, ori de pe mâni? Décă pe degete, ori pe mâni se află pete de póme, de coji de nuci, ori de coji de cartofi, acestea se pot delătura mai bine, şi mai iute, décă se frécă mânile cu suc de lămâe şi cu sare.

*

Cum se apără pomii érna în contra iepurilor? Ca iepurii să nu pótă róde érna pomii, se ung pe trunchiu cu lut frământat în apă, în care a fost spălată carne, şi cu deosebire, în care au fost spălaţi pesci.

*

Cum se curăţă obiectele aurite? Obiectele aurite se curăţă astfel: se taie o cépă şi apoi cu acésta se frécă bine obiectele; după două óre mai târdiu se şterg cu o sponghie muiată în apă rece şi apoi aşa se lasă să se usce.

*

Folosirea boraxului la spălatul rufelor în locul sodei. Pe un pumn de borax se socotesc 40 litre de apă fierbinte. Boraxul se bagă în apă şi apoi se lasă să se topéscă. Boraxul nu strică rufelor, şi prin întrebuinţarea lui se cruţă soponul.

*

Cum se curăţă obiectele obduse cu lac. Pentru de-a curăţi aceste obiecte nu este iertat a folosi sodă ori săpun, pentru-că acestea strică, tot asemenea strică şi apa prea caldă. Spre scopul acesta însă, sunt de-a să folosi numai nescari bucăţi de lână, cari se îmóie în apă căldicică şi după aceea se storc bine şi astfel se şterg cu ele obiectele obduse cu lac. Apoi se şterg cu un burete stors bine şi curat, şi în urmă se frécă cu o bucăţică de mămătasă, ori cu o bucată de piele, prin care lacul se uscă. Petele din obiecte obduse cu lac se scot aşa, că se amestecă fărină cu oleu séu cu pulvere de cretă, cari se pun pe-o bucată de pănură şi cu acésta amestecătură se frécă locul unde e peata.

*

Cum se pregătesce esenţa de viorele? Se iau patru pumni de foi de viorele próspét culese şi peste acestea să varsă o litră de spirt de vin, care mai întâiu a fost fiert şi apoi lăsat ér să se răcéscă. După 24 de óre acéstă amestecătură se strecóră şi apoi se păstréză într'o sticlă.

Regulĭ pentru viéţă.

Dormĭ în fiă-care nópte şése óre.
Scólăte, cât ce te trezescĭ.
Incepe a lucra îndată după sculare.
Mâncă încet şi nicĭ când peste poftă.
Bea numai, ca să ţĭ stâmperĭ setea.
Umblă pe di cel puţin dóue óre.
Vorbesce numai, când e de lipsă şi nicĭ odată mai mult, decât numai jumătate din aceea ce cugeţĭ.
Scrie numai atâta, cât póte representa numele tău.
Nu face nimic, ce póte se-ţĭ causeze neplăcere.
Preţuesce banii după împrejurări. şi nu mai mult, ori mai puţin, decât cum este vrednicĭ; banul este un servitor bun, dér un domn rău.

Părerĭ diferite asupra căsătoriei.

O văduvă, care s'a căsătorit fórte iute după mórtea bărbatului ei cel din tâiu, a dis, că ea s'a căsătorit iarăşi, pentru-că la inima bărbatului al doilea, să pótă plânge perderea celui din tâiu.

Alta dise, că ea de aceea s'a măritat a doua óră, pentru ca să scape de peţitori, ce în continu o nelinişteau.

Şi iarăşi alta dise: Nunta e fórte plăcută, şi copiii îşi petrec tot-deauna cu plăcere la ea.

Un bărbat dise, că el de aceea s'a însurat, ca să-şi ţină o bucătăresa bună.

Un altul: „De când sum însurat, cel puţin am nasturi la cămaşă".

Ér altul, care a luat de soţiă pe servitóresa sa dise: „Am voit numai să mĭ supăr rudeniile".

MULTE ŞI DE TOATE.

O regină interesantă.

Maria Amalia, regina Portugaliei, este una dintre cele mai interesante femei. Până mai anul trecut nu se scia despre ea alta, decât, că e o femeia frumósă şi plină de spirit, o mamă şi soţia gingaşă.

De-odată însă s'a descoperit, că ea studiéză sciinţa medicinală, are o clinică formală în palatul regal, de care se îngrozesc tóte damele de curte.

Acum de când profesorul Röntgen a făcut invenţiunea sa miraculósă cu radele, cari fotografiéză tot internul copului omenesc, la curtea regală din Lissabona nu mai încétă de-a fotografa schelete etc. şi regele e fórte vesel, că soţia sa are alt teren de activitate, şi nu se mai ocupă aşa mult cu secţarea cadavrelor.

*

Călătoria plantelor.

Cartofii au fost mai întâiu aduşi din America în Anglia, în a. 1586, de aci au fost importaţi la Italia, în a. 1590, apoi la 1616 în Francia, la 1623 în Irlanda, la 1710 în Germania nordică la 1717 în Saxonia, la 1726 în Svedia şi la a. 1737 au fost aduşi în Finlanda. Se dice, că patria *sécarei* este Egipetul. *Fasolea* a fost adusă dela marea Caspică. *Castraveţii* şi *bostanii* au fost aduşi din Asia sudică. *Chielul* cresce sălbatec pe lângă marea Mediterană. *Usturoiul* cresce tot sălbatic prin Sicilia. *Sparanghelul* a fost adus din Siberia.

Patria *lintei* se dice a fi Palestina, ér 'a *urezului* şi a *păsatului* India-ostică. Pe aceste două din urmă 'l-ea adus Alexandru cel mare în Europa.

Ridichea a crescut mai întâiu în China, *pătrângelul* în Egipet.

Vişinile au fost aduse de Lucul în anul 74 a. Chr. din Cherasus — de acolo se derivă numele de cerasă — de lângă marea négră la Roma, de aici au ajuns la anul 55 d. Chr. în Anglia. *Pruna* este adusă din Turkestan şi Siria, *mandulele* din Africa; *persecile*, *ogudele* (în forma murelor) şi *nucile* au fost aduse din Persia; *gutuiele* din insula Creta, *pepenele* de pe insula Melos; *mărul* şi *smochina* din Asia, asemenea şi *lămaiele* şi *pomeranţele*.

Castanele sălbatice sunt din Tesalia, *acaţul* e din America nordică asemenea şi *platanii*.

Micşunelele, *narcisul* şi *garófele* sunt de origine din sudul Europei. Din Asia a fost adus *hiacintul*, din Siria, *liliumul*, din India ostică, *iasminul*, din China, *asterica*, din Japonia, *hortensia*, din Asia nordică *rezedo*, din America centrală *aloe*, din America sudică *vassiflora*, din Peru *heliotropul* şi *flórea sórelui*. In anul 1559 a fost adus naturalistul Gessner din Constantinopol *tulipanul*.

*

Turcii şi hârtia.

Ambasadorul austriac Busbug între altele spune următórele din călătoria sa prin Turcia întreprinsă cam prin a. 1554.

Când întrasem într'un hotel, din întâmplare am văzut o mulţime de hârtiă vîrîtă prin crepăturile păreţilor. Din curiositate am scos afară câte-va bucăţi de hârtiă ce se aflau acolo, şi crezând că trebue să aibă ceva însămnătate, am întrebat pe călăuzul meu, care era un Turc că ce însémnă hârtia acésta pusă în crepăturile păreţilor. El îmĭ răspunse, că nu scie.

Devenii tot mai curios pentru că am mai văzut aşa ceva şi în alte locuri. Numai mai târdiu putui afla, după ce am făcut cunoscinţă mai intimă cu câţi-va ómenĭ, că ei, Turcii, au cel mai mare respect faţă de cea mai mică bucată de hârtiă, fiind

---

ca un stâlp de piétră. „Cine e acolo?" strigă tânărul. Clopotarul însă nu-i răspunse nimic, ci stătea ca înţepenit. „Vorbesce" dise iarăşi feciorul, „că de nu, te arunc pe scări la vale". Dér clopotarul nici acum nu răspunde nimic, ca să gândéscă feciorul că e vre-o năluca. Feciorul îi mai strigă a doua-óră şi a treia-óră dér după-ce văzu, că nu răspunde nimic, se apropia de năluca cea albă, ce stătea lângă părete, o aruncă pe trepte în jos, de se duse tot de-a dura, până ce se opri în un colţ.

După asta feciorul a tras clopotele şi a mers apoi acasă şi se culcă fără a mai dice cătră cineva ceva. Soţia clopotarului tot aştepta după bărbatu-s'o, dér el nu mai venea. Pe urmă o cuprinsă frica, şi deşteptând pe fecior, îl întrebă: „nu scii tu, unde a rămas bărbatu-meu, pentru că el s'a dus înaintea ta în turn". „Nu", răspunse feciorul, „dér în turn eu am văzut pe cineva, pe care însă l'am aruncat pe scări în jos, căci n'a voit nici să vorbéscă cu mine, nici să se depărteze".

Femeia, spăriată, se îmbrăcă şi se duse repede să-şi vadă de bărbat, pe care-l află zăcând într'un ungheţ cu piciorul rupt. Ea-l aduse acasă şi apoi fugi la părinţii feciorului plângând şi văietându-se. „Feciorul d-tale", dise femeia, „mi-a făcut una şi bună: mi-a aruncat bărbatul din turn pe trepţi în jos şi 'i-s'a rupt un picior. Să scoţi pe mişelul din casa nóstră!"

Tatăl s'a spăriat şi merse şi el la clopotar să-l vadă. Feciorul i-a spus cum s'a întâmplat. „O!" îi dise tatăl, „cu tine n'am decât numai năcaz şi supărare; peri dinaintea mea, că nu mai vréu só te văd". — „Bine, tată, lasă numai până diminéţă, atunci mă duc eu unde voiu puté să învăţ să-mĭ fiă frică".

— „Invaţă ce-i vre," dise tatăl, „mie mi-e tot atâta. Étă îţi dau 50 de taleri şi du-te în lumea largă, unde-i voi, dér să nu spui nimărui, că de unde eşti şi cine-i tată-t'o; eu nu mai vréu să te cunosc!"

— „Bine, tată, aşa voiu face, mă duc în lumea largă".

După ce se făcu diua, îşi puse tânărul cei 50 de taleri în busunar şi plecă la drum. Merse el merse şi cu care cum se întâlnia în drum, îl întreba: „cum aşi puté eu învăţa să-mĭ fiă frică?" Odată se întâlnesce cu'n om şi audind pe fecior ce vorbesce îi dice: „mă, voinice, haida cu mine, că te-oiu învăţa eu să-ţĭ fiă frică!"

Aşa merseră ei la olaltă, când de odată dise omul cătră fecior: vedi tu colo în pomul ală? — acolo sunt şepte ómenĭ, cari au de nănaşi funia în gât, du-te şi te culcă sub pom până diminéţă şi apoi îi învăţa să-ţĭ fiă frică de bună sémă.

— „Bine!" dise tânărul şi numai decât se şi duse sub pom şi aşteptă acolo până se făcu nópte. Fiindcă era frig, îşi făcu un foc bun, dér colea pe la medul nopţii veni un vânt rece, care făcea să-i clănţăne dinţii în gură pe lângă tot focul; morţii, cari steteau spânduraţi de-asupra lui, cum bătea vântul se mişcau şi ei încóce şi 'ncolo şi se băteau de-o laltă, dér feciorul se aşeda în urmă odihnit lângă foc şi trase un puiu de somn până se făcu diua. Atunci éta, că sosesce omul, cu care s'a prins, că-l va învăţa ce-i frica şi îl întrebă: „acum sci tu ce-i frica? ér feciorul îi răspunde: „uite la ăia de acolo, nici n'au voit să-şi deschidă gura. Décă ei nu sciu ce i frica, apoi eu să sciu?" — Vedu omul, că n'are cu cine sta de vorbă merse mai departe.

De aici se duse feciorul mai departe pe drum dicând cătră toţi pe câţi îi întâlnia: „o de m'ar învăţa cine-va să-mĭ fiă frică"; înapoia lui venea un căraus, care aude pe fecior şi îl întrebă: „cine eşti tu?" — „Nu sciu", răspunse feciorul. Căraşul îl întrebă éră: „De unde eşti?" — „Nu sciu". — „Cine e tatăl tău?" „Aceea nu mi-i iertat s'o spun?" — „Ei, haid' cu mine şi îi vedé, că io te învăţ să-ţĭ fiă frică". Aşa merseră amândoi până séra, când au ajuns la o cârciumă, şi acolo au voit să rămână peste nópte. Când intrară în casa cârciumarului, tânărul ficior érăşi dise tare: „O de m'ar învăţa cineva, să-mĭ fiă frică". Cârciumarul audindu-l rîse şi îi dise: „Décă tu ai voiă să înveţi, atunci aci chiar poţi să înveţi".

— „Taci şi nu mai vorbi voinice", dise nevasta cârciumarului, „au fost aici alţi voinici, nu ca tine cari toţi s'au prăpădit, dér apoi tu?" Feciorul dise: „Să fiă cât de greu totuşi doresc să învăţ odată".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ei de credinţa, că pe fiă-care bucată de hârtiă este scris numele lui Dumnedeu. Pentru aceea nu lasă pe jos Turcii nicĭ un petec de hârtiă ca sĕ fiă călcat în picióre, ci îl ridică şi îl vêresc prin crepăturile păreţilor.

Turcii mai cred, că pe lumea cealaltă când Mohamed îi pedepsesce pentru păcatele lor, ei trebue sĕ âmble desculţĭ pe un grătar înroşit şi le este iertat ca sĕ-şĭ pună pe grătar hârtia, care a adunat'o în viaţa lor, ca sĕ nu sĕ ardă la picióre, umblând peste fierul ferbinte.

*

Este neîncunjurat de lipsă ca sĕ fiă caii potcoviţĭ?

Mulţĭ dintre oficerii americanĭ susţineau, că caii sunt în stare a pergurge şi nepotcoviţĭ celea mai lungĭ depărtărĭ. Ţiarul „Jornal of the United States Cavalry Association“ a publicat mai multe epistole de ale oficerilor dela Cavaleriă şi dela Artileriă, carĭ afirmau părerea acésta.

Astfel dise căpitanul A. G. Forze, că calul lui a percurs o distanţă de 900 chilometri nepotcovit, fără sĕ fi suferit ceva din causa acésta. El spuse, că cu tóte că terenul vărcs este desavantagios pentru caii nepotcoviţĭ, totuşĭ nu s'a întêmplat ca sĕ-i schiópe vr'un cal. O bateriă din regimentul 4 de artileriă a percus o cale de 500 chilom. cu caii nepotcoviţĭ; şi afară de aceea a mai mânevrat încă 19 dile tot întruna. La reintórce piciórele cailor erau tot în aceeaşĭ stare ca şi la plecare, şi nau schiopat caii de loc. Calea percursă de cai consta din drum de ţĕră, locurĭ stâncóse, văróse, moraştinóse; şi cu tóte, că ploua şi era tină, totuşĭ caii nu lunecau, şi nicĭ nu le era moi copitele de drumul cel umed; ba chiar din contră le-au crescut copitele, încât au trebuit se le taie, în loc sĕ fiă róse.

Pentru-ce nu potcoveau caii ómenii din vechime? Mai că se póte dice, că potcóvele pe atuncĭ nicĭ nu erau conoscute, dér Grecii şi Românii nicĭ n'aveau lipsă de aşĭ potcovi caii, pentru-că ei sciau cum se facă ca copitele cailor sĕ fiă tarĭ. Ca un mijloc estraordinar, spre a ajunge la acésta e demn de amintit obiceiul despre care Xenophon, ne spune urmĕtórele: Caii se lăsau sĕ stea pe un teren, pe care se aflau pietrii marĭ şi acolo sĕ bată din picióre. Xenephon mai dice espres, că pietrile acelea erau prinse la olaltă cu scóbe de fier, ca sĕ nu se desparte dela olaltă când băteau caii cu piciórele.

*

Vice-regele şi criminalii.

Ducele de Ossoni, vice-regele al Neapolei, merse într'o di de Paştĭ pe corăbiile osândiţilor la galere, ca sĕ graţieze pe unul, după cum îi era dreptul.

Toţĭ criminalii căutau sĕ se scuse şi diceau că-s pe nedrept condamnaţĭ.

Numai unul singur mărtursi, că nu-i păcat sĕ stea la galeră, că merita încă şi mai mare pedépsă pentru tot ce făcuse.

Ducele dise atuncĭ: „Deslegaţĭ p'acesta şi-l goniţĭ, ca sĕ nu strice pe ceilalţĭ ómenĭ cinstiţĭ“

*

Femeile din Corea.

Curióssă sórte au femeiile din Corea. Astfel lor li-e interdis de a-şĭ părăsi diua casa lor şi sĕ âmble pe strade. In oraşul Soeul cel mai mare de pe insula Corea iérna pe la 7, ér vara pe la 9 óre se dă signalul, că pot eşi afară din casă, când apoi se âmplu stradele de femei, ér bărbaţii merg de pe strade acasă.

Literatură.

Pădurăritul séu Principiile fundamentale ale sciinţei silvanale în limba română de *Carol Porcolab*. Se póte procura la autor în Német-Bogsán. Preţul: 2 fl. 70 cr. — Netrimiţêndu-ni-se la Redacţiă un esemplar din acest op, nu ne putem pronunţa asupra lui.

*

In tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov a apărut: **România agricolă**, studiu economic de *Dr. George Maior*, profesode agricultură şi fost estimator espert la Banca agricolă din Bucurescĭ. Preţul unui esemplar elegant tipărit 2 lei. — Valórea acestui important studiu este cunoscută cetitorilor noştri din „Gazeta Transilvaniei“. Purem dice, că e un studiu economic scris cu adevĕrată pĕtrundere asupra României din tóte punctele de vedere. In cercurile de aicĭ acest studiu este fórte apreţiat, ba a produs chiar un fel de sensaţiă. Cu atât mai apreţiat însĕ trebue sĕ fiă el dincolo de Carpaţĭ, unde ar fi fórte de dorit, ca toţĭ patrioţii adevĕraţĭ, mai ales însĕ bărbaţii dirigenţĭ sĕ se ocupe în modul cel mai serios cu cestiunile tractate în scrierea d-lui Dr. Maior, carĭ sunt de-o importanţă cardinală pentru viitorul şi prosperarea ţĕrii.

*

A apărut în Tipografia A. Mureşianu din Braşov: **Gramatica Limbei românescĭ** (*Fonetică şi Ortografiă. Etimologie. Sintacsă. Stil.*) întocmită în douĕ cursurĭ concentrice pentru şcólele poporale de **Ión Dariu**; *Cursul II* pentru *anul al 5-lea şi al 6-lea de şcólă*, pentru şcóla de repetiţiune, de adulţĭ, şcóle civile etc. *Editura autorului*. Recomandăm acéstă carte atenţiunei deosebite a d-lor învĕţătorĭ. Se póte procura dela autor cu preţul de 30 cr.

Călendarul sĕptĕmanei.

FEBRUAR are 29 dile. FAUR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	11 Sf. Ier. Vlasiu	23 Serenus
Lunĭ	12 Sf. P. Mel. arch.	24 Romana
Marţĭ	13 Cuv. P. Mart.	25 Mathias ap.
Mer.	14 Cuv. P. Axent.	26 Victor
Joi.	15 Sf. ap. Onisim.	27 Claudius
Vin.	16 Sf. Mrt. Pamfiliu	28 Ep. Leander
Sâm.	17 Sf. M. T. Tiron	29 Romanus.

Cârciumarul îi povesti, că nu departe de acolo se află o cetate fermecată şi acolo de bună sémă va puté sĕ înveţe ai fi frică, décă numai trei nopţĭ ar durmi acolo.

Morarul îi povesti feciorului, că împĕratul a făgăduit aceluia, care va durmi în cetate pe fata lui de soţiă şi după mórtea lui va rĕmâne el împĕrat şi este şi o comóră mare de banĭ păzită de smei şi atuncĭ va scăpa comóra de smei, când ar puté sĕ dórmă cineva acolo.

In cealaltă diminéţă merse tinĕrul la împĕrat şi-i dise: „Inălţate Impĕrate! Eu aşĭ voi sĕ dorm în cetatea fărmecată trei nopţĭ“. Impĕratul se uită la el şi-i dise: „Bine, fĕtul meu, du-te şi de-i isbuti, a ta va fi fata şi împĕrăţia mea“.

Feciorul dormi în cetate o nópte, dormi a doua, dormi a treia, în nóptea întâi avea a se lupta cu smei, în a doua cu balaurĭ, ér în a treia cu strigoi, dér inzadar, căcĭ feciorul tot nu mai învĕţase ce-i frica. După a treia nópte, când împĕratul se duse la el în cetate, ca sĕ vadă de mai trăesce, îl găsi voinic şi sănĕtos, fiind acum singur stăpân în cetate şi cu buţile de banĭ lângă el.

Acum împĕratul a luat buţile cu aur şi pe fecior l'a dus la el acasă şi i-a dat de nevastă pe fata lui şi a făcut un ospĕţ mare, pe-un fund de fidileş, au belit la scaune şi mâncau cu fusele, zama o cărau cu ciurele. Au trimes cărţĭ în tóte părţĭ, răvaşe în tóte oraşe şi ţidule în tóte buşdule, ca sĕ vină mic şi mare pân' mai este de mâncare.

Crăişorul ăl tiner trăia tare bine cu nevastă-sa, dér acum nu mai dicea, că ar dori sĕ scie ce e frica. Tinĕra craesă a făcut ce a făcut, că l'a imblândit, cum nicĭ smeii, nicĭ bălaurii, nicĭ strigoii nu l'au putut imblândi. Acum numai dorea sĕ scie ce e frica, căcĭ o scie el.

W.

Preţurile cerealeor din piaţa Braşov.

Din 21 Februarie st. n. 1896

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.		Valuta austr. fl.	Valuta austr. cr.
1 H. L.	Grâu	cel mai frumos	5	80
„		mijlociu	5	60
„		mai slab	5	20
„	Grâu mestecat		3	50
„	Sĕcară	frumósă	3	60
„		mijlociă	3	20
„	Orz	frumos	3	40
„		mijlociu	3	10
„	Ovĕs	frumos	2	25
„		mijlociu	—	—
„	Cucuruz		3	30
„	Mălaiu		5	—
„	Mazĕre		6	—
„	Linte		7	—
„	Fasole		6	50
„	Sĕmênţă de in		9	—
„	Sĕmênţă de cânepă		5	—
„	Cartofĭ		—	80
„	Măzĕriche		—	—
1 kilă	Carnea de vită		—	41
	Carnea de poro		—	48
	Carnea de berbece		—	—
	Sĕu de vită próspĕt		21	—
100 kil.	Sĕu de vită topit		32	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 19 Februarie n. 1896.

Sĕminţe	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	Preţul per 100 chilogr. până
Grâu Bănăţenesc	80	7.—	7.10
Grâu dela Tisa	80	7.05	7.15
Grâu de Pesta	80	7.—	7.10
Grâu de Alba-regala	80	7.—	7.10
Grâu de Bácska	80	7.10	7.25
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	Preţul per 100 chilgr. până
Sĕcară		70—72	6.40	6.45
Orz	nutreţ	60—62	4.90	5 10
Orz	de vinars	62.64	5 40	6 20
Orz	de bere	64.66	6.40	7.80
Ovĕs		39.41	5.95	6.35
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altă soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Mirişcă	„	—	—.—	—.—

Productediv.	Soiul		Cursul dela	Cursul până
Preţul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luţernă ungur.	35.—	44 —
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănăţénă	—.—	—.—
	„	roşiă	39.—	32.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	54.50	55.—
	„	dela ţĕră	—.—	—.—
	Slănină	svĕntată	48.50	49.—
	„	afumată	—.—	—.—
	Sĕu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buţĭ	13.50	14.75
	„	din Serbia în sacĭ	12.—	12.50
	Lictar	slavon nou	16 50	17.50
	„	bănăţenesc	15.50	16.50
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoşĭ	unguescĭ		
	„	sĕrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Februarie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.20
Renta de coróne ung. 4%	99.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	124.40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	102.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.20
Bonurĭ rurale croate-slavone.	97.50
Imprum. ung. cu premii	154.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	142.25
Renta de hârtie austr.	101.15
Renta de argint austr.	101.15
Renta de aur austr.	121.85
Losurĭ din 860	147.75
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	1000.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	427.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	382.50
Napoleondorĭ.	9.57
Mărcĭ imperiale germane	59.02½
London vista	120.75
Paris vista	47.85
Rente de coróne austr. 4%.	101.40
Note italiene.	43.55

Bursa de Bucuresc

din 18 Februarie n. 1896.

Valorĭ	Dobenda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101 —
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.3/4
„ „ (Impr. 1892	5%	Ian.--Iul.	98.1/4
„ „ din 1893	5%	„ „	93.1/4
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	95 1/2
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	86 5/4
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	86.3/4
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	87.—
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	86.3/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	86 3/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	287.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	96.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	96 1/2
Scrisurĭ fonciare rurale	5%	Ian.-Iulie	92.1/4
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	100 1/2
„ „ „ „	5%	„ „	88 1/2
„ „ „ Iaşĭ	5%	„ „	81.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	v. n.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1600
Banca agricolă	500	150 v.	194.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	411.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	425.-
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	325 -
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	202.-
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	102.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	80	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30%	1000	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	20	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.05

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg	4½%
Casa de Depunerĭ	5½	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	5%	Elveţia	3½%

Cursul locurilor private

din 19 Februarie 1896

	cump.	vinde.
Basilica	7.20	7.50
Credit	198.—	200.—
Clary 40 fl. m. c.	56.50	57.50
Navig. pe Dunăre	136.—	140.—
Insbruck	27.—	28 —
Krakau	26.50	27.25
Laibach	22.—	24.—
Buda	61.75	62.75
Palffy	58.—	59 —
Crucea roşie austr.	18.50	19.
dto ung.	11.—	11.80
dto ital.	11.75	12.50
Rudolf	23 75	24.75
Salm	67.75	68.50
Salzburg	27.—	28.—
St. Genois	72 50	73.—
Stanislau	—.—	—.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	147.—	151.—
dto 4% 50	70.—	74.—
Waldstein	54.—	—.—
Sĕrbescĭ 3%	34.75	35.25
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	125.25	126.25

Tĕrgul de rimătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 17 Febr. de 27382 capete, la 18 Febr. au intrat —.— capete şi au eşit 598, rĕmânênd la 19 Febr. un numĕr de 27,382 capete.

Se notéză marfa: **ungurésca** veche grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă ungurésca tineră grea dela —.— cr. până la —.— cr., de mijloc dela 46.— cr. până la 47.— cr. uşóră dela 44.— cr. până la 45.— cr.

Marfă ţĕrănésca grea dela —.— până la —.— cr. de mijloc dela —.— cr. până la —.— cr. uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Marfă sĕrbésca, grea dela —.— cr. până la — — cr. Transito, mijlocia grea dela —.— cr. până la —.— cr. transito uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Cursul pietei Braşov.

Din 22 Februarie 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.52	Vênd.	9.55
Argint român.	Cump.	9.48	Vênd.	9.53
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.54	Vênd.	9.58
Galbenĭ	Cump.	5.62	Vênd.	5.67
Scris. fonc. Albina 5%		157.½	Vênd.	101.75
Ruble rusescĭ	Cump.	58.70	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.90	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maier.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Publicaţiă de licitaţiune.

Muntele **Sântiliă** din judeţul Prahova, plaiul Teleajěn în România, proprietate a Bisericei Sf. Nicolae din Braşov, Scheiu, **se dă în arendă pe trei anĭ**, începênd cu anul 1896.

Licitaţiunea cu oferte şi verbală se va ţiné Epitropia parochială a numitei biserici, **Duminecă în 18 Februarie st. v. 1896** órele 10 a. m. la Biserica St.-lui Nicolae în Braşov, Prund.

Sterie Stinghe,
epitrop.

1906,1—3

Concurs!

Pentru ocuparea postului de cantor la Biserica Sf. Nicolae din Braşov Scheiu sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Doritorii de a ocupa acest post au de a înainta petiţiunile lor la preşedintele Comitetului parochial în terminul prefipt, insoţite de următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat de calificaţiune conform §. 23 Nro. 12 din Statutul organic.
4. Atestat medical, că e sănĕtos.
5. Alte recomandaţiuni şi atestate despre calificaţiunea şi serviciile prestate în alte părţĭ.
6. In fine concurenţii sunt datorĭ înainte de espirarea terminului de concurs a sĕ presenta şi a cânta în strană într'o duminecă séu sĕrbătóre.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt urmĕtórele:

a). Pentru anul prim de probă salar de fl. 540 banĭ gata şi venitele stolare.

b). Cuartir natural.

c). După espirarea anului de probă cu definitivisarea sĕ urcă salarul la 600 fl. în banĭ gata, venitele stolare şi cuartir natural.

Cantorul ales va fi dator a da revers, că sĕ va supune întru tóte regulelor şi instrucţiunilor în vigóre la Biserica susnumită, precum şi dispositiunilor presente şi viitóre, ce le vor lua organele şi autorităţile bisericescĭ superióre.

Din şedinţa Comitetului parochial al Bisericei gr. or. române Sf. Nicolea Braşov — Scheiu, ţinută la 28 Ianuarie 1896 s. v.

„VICTORIA", institut de credit şi economii, în ARAD.

CONVOCARE

Domnii acţionarĭ prin acésta sĕ învită conform §. 17 din statutele institutului la

a VIII-a adunare generală ordinară,

care sĕ va ţinea în **Arad, 1 Martie 1896** st. n. **la 10 óre** înainte de amédĭ în localitatea institutului (calea Archiducelui Iosif Nr. 2.)

OBIECTELE:

1. Raportul direcţiunei, bilanţul anului 1895 şi raportul comitetului do supraveghiere.
2. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului curat.
3. Alegerea de doi membrii în direcţiune în sensul §. 33 din statute.

Domnii acţionarĭ, carĭ doresc a participa la adunarea generală în persónă séu prin plenipotenţiaţĭ în sensul §. 22 al statutelor, **sunt rugaţĭ a-şĭ depune acţiile eventual doveḑile de plenipotenţă la cassa institutului cel puţin cu 24 óre înainte de adunarea generală.**

Arad, 8 Februar 1896 st. n.

Direcţiunea institutului.

Bilanţ pro 1895

ACTIV.

		fl.	cr.
Cassa în numĕrar		25675	49
Bon în Giro-Conto		374	70
Cambii în portofoliu		852486	53
Imprumuturĭ hipotecarie		318931	—
Avansurĭ pe efecte		7039	—
Casa institutului Str. Archiducele Iosif Nr. 2 şi alte realităţĭ		61311	87
Efectele proprii		4745	21
Diverse conturĭ debitóre		27171	79
Interese transitóre restante		8686	40
Mobiliar	2932.94		
după amortisare de 10%	293.29	2639	65
		1309061	64

PASIV.

		fl.	cr.
Capital social:			
3000 acţii à 100 fl.		300000	—
Fondul de reservă al acţionarilor		84003	36
Fondul de pens. al funcţionarilor		5450	23
Depunerĭ spre fructificare		856234	71
Diverse conturĭ creditóre		3510	57
Dividendă neridicată		476	—
Contribuţiă după interesele depunerilor sem II		1913	10
Interese transitóre anticipate pe 1895		14244	27
Profit transpus din 1894	3405.79		
Profit net	39823.61	43229	40
		1309061	64

Contul profitului şi perderilor

EŞITE.

		fl.	cr.
Interese:			
pentru depunerĭ spre fructificare		38532	12
Spese:			
Imprimate, registre, requisite de cancelăriă, lemne, lumină, diverse		3703	57
Contribuţie directă şi 10% dare la interesele depun. Chiria		7314	33
Salarie		8706	66
Porto		1844	49
Amortisare din mobiliar	293.29		
„ la cambii	1098.72	1392	01
Venitul transpus din 1894	3405.79		
Venitul net	39823.61	43229	40
		104722	58

INTRATE.

		fl.	cr.
Interese:			
dela cambii	70328.90		
„ împrumuturĭ hipotecare	26944.26		
„ avansurĭ pe efecte	739.86	98013	02
Venitul efectelor proprii		203	40
Chiria		3100	37
Venitul transpus din 1894		3405	79
		104722	58

Arad, 31 Decemvre 1895.

Oncu, m. p, direct. esec. **S. Raicu**, m. p. secretar.

Direcţiunea:

Dr. Vuia, m. p. preşedinte. **Georgiu Lazaru**, m. p. **Clorogariu**, m. p. **Karátsonyi**, m. p. **V. Mangra**, m. p. **I. Papp**, m. p. **Dr. Claclan**, m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present şi l'am aflat esact.

Arad, 8 Februar 1896.

Comitetul de supraveghiere:

Petru Truţia, m. p. preşedinte **Georgiu Feier**, m. p. **Georgiu Popoviciu**, m. p. **Vasiliu Papp**, m. p. **Petru Grozda**, m. p.

Marea Descoperire a Veacului

ELIXIRUL GODINEAU este singurul leac (*fără nici o primejdie*) în contra **Neputinţei**. Vindecarea anemicilor, a Sleiţilor, etc.

INTINERIREA ŞI PRELUNGIREA VIEŢEI

Administraţia **ELIXIRULUI GODINEAU** la **PARIS**, *7, r. Saint-Lazare.*
BROŞURA GRATUITĂ TRIMEASĂ FRANCO DUPĂ CERERE

Se găseşte **ELIXIRUL GODINEAU** *şi la* **BUCUREŞTI**, *la fiii* **ZAMFIRESCU**, *droghişti;* la **JAŞI**, *la D.D. Frţi* **KONTA**, *farmaciştĭ.*

la **Galaţĭ:** STALSKI, farmacist; la **Ploieştĭ:** la D-nii J. & T. CHRISTESCU, drogoişti; la **Roman:** la D-nul O. J. WERNER, farmacist; la **Tulcea**, farmacia la „MINERVA."

Ajutor grabnic şi sigur
pentru
SUFERINŢE DE STOMACHU ŞI URMARILE ACESTORA!!

Mijlocul celŭ mai bunŭ şi eficace pentru menţinerea sănĕtăţii, curăţirea sucurilorŭ precum şi a sângelui şi pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ şi plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam".

Acestă balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune şi tămăduitóre sĕ dovedesce ca fórte folositorŭ în contra tuturorŭ greutăţiloru de mistuire cărcei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rigselei, congestiuniloru, haemorhoideloru etc. etc. In urma eficacităţii sale a devenitŭ acestă balsamŭ acum unŭ singurŭ şi dovedită **medicamentŭ de casă poporal'.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscinţă stau la disposiţiă!

FIŢĬ ATENŢĬ!!!

Spre a evita înşelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiă-care sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam**, care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învĕlită în hârtiă gróşă albastră, care portă în lunguliĭ ei inscripţia: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler" B. Fragner, Prag, 205—3 în limba germană, boemă, ungară şi franceză, şi carĭ sunt provĕḑute cu alăturata marcă a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil sĕ póte procura numai în

Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum Schwarzen Adler" Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tóte farmaciile din **Braşovŭ,** precum şi tóte farmaciile mai marĭ din monarchia Austro-ungară au depositŭ din acestŭ balsamŭ de viţă.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Hausselbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ şi prin mii de scrisorĭ de mulţămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamaţiuniloru, rănilorŭ şi umflăturilorŭ.

Acésta se introbuinţéză cu succesŭ sigurŭ la inflamaţiunĭ, la stagnaţiunea lapteiŭ şi întărirea ţîţeloru cu ocasiuneŭ la ţuţerĕrii copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiŭ, carbuncule; coţurĭ la unghie, la panarţiţi (ulceraţiunĭ la degete), la inţărturĭ, umflăturĭ, tumóre glanduleloru limfatice, lipume etc. — Tóte inflamaţiunile, umflăturĭ, inţărturĭ se vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ; la casurĭ iueŝ, unde s'a formatŭ deja puroiŭ, absórbe buba şi o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre á 25 şi 35 cr.

Fiţĭ atenţĭ!

Dea-óre-ce alifia de casă universală de Praga sĕ imitéză fórte deŝ, facŭ pe fiă-cine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se preparéză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă, décă cutióre-le din metală galbenă, în carĭ se pune, sunt înfăşurate în hârtiă roşă pe care se află tipărită în 9 limbĭ esplicaţiunea cum sĕ se întrebuinţeze, împachetate şi în cartóne vinete, — carĭ sunt provĕḑute cu marca făbricei de mai susŭ.

Balsam pentru auḑ.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mai probatŭ şi prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea auḑului greŭ şi spre redobĕndirea auḑului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**

CONVOCARE.

Domnii membrii ai societăţii de împrumut şi păstrare „AURORA“ sunt invitaţi a participa la adunarea generală a XXII, care va avea loc Duminecă în 15 Martie 1896 la 10 óre a. m. în sala şcólei fundaţionale populare superióre din Năsĕud.

Ordinea dilei:

1. Raportul direcţiunei şi a comisiunei censuratóre.
2. Statorirea bilanţului pro anul 1896, distribuirea profitului şi darea absolutorului pentru anul de gestiune espirat.
3. Alegerea alor doi membri în consiliul administrativ.
4. Alegerea comisiunei censuratóre.
5. Propunerile consiliului administrativ, şi eventual alte propuneri însinuate în sensul statutului.

Năsĕud, 15 Februarie 1896. **Direcţiunea.**

Anunciuri
(inserţiuni şi reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazeta Trans.“

Condiţie.

Un tînĕr cu moralitate bună care cunósce în vorbit şi în scris limba română, maghiară şi germană, cu cunoscinţe de Librărie, se primesce ca ajutor de Librărie.

Reflectanţiĭ sĕ binevoéscă a-şi înainta ofertele scrise în limba română la subsemnatul

Nicolae I. Ciurcu
Librar în Braşov.

884,6—6.

Depou de diferite lampe.

Mare depou de vetre (Sparherd.)

Preliminarul cheltuelilor gratis.

SIRIUS

aparat pentru iluminat cu gaz aerian: clădirĭ publice, fabricĭ şi case marĭ private.

Efectul luminei **brillant** cu fitil Auer **economie** cu $^2/_3$ mai puţin decât **iluminatul** depână acuma.

Aparatul sĕ póte vedea în fiă-care ḑi în órele de seră funcţionând.

Asemenea şi **o vatră nouă** invenţiunea mea patentată, care încălzeste cdaia de baiă, fără a mai fi necesitate de **sobă** şi **căldare** pentru apă. Se póte aplica şi la vetre vechi.

Se pót vedea şi lua informaţii la

Alfred Widmann,
fabricant de ferării,
Braşov, Strada Castelului Nr. 51.

893,4—6

Preţurĭ moderate.

15 bucăţĭ 5 fl. 75 cr.

15 bucăţĭ 5 fl. 75 cr.

15 bucăţĭ 5 fl. 75 cr.

Adevĕr!

Neintrecută şi în lumea întréga mare sensaţie au făcut

Collecţia-Austria,

care constă din 15 bucăţĭ bijuterii (argintării) splendide,

numai pentru 5 fl. 75 cr.

un ciasornic Remontoir de aur fason, pentru busunar.

Regulat punctual (pe 36 óre), mechanism de precisiune şi placă emailată. Capacurile ciselate frumos, sunt lucrate din aur numit fason, care nu se distinge de aur curat şi nu-şĭ perde lustrul. — Pentru mersul regulat al sus numitelor ciasornice, **dau în scris o garanţie de 3 anĭ.**

1 lanţ fin de aur imitat,
2 nasturĭ de mangete imitat de aur,
1 broşe frumóse pentru dame,
3 nasturĭ de camaşe imitaţie de aur,
1 nastur patent pentru guler,
1 ac fin pentru cravate,
1 etui pentru ciasornicul de aur fason.
1 oglindă de busunar, în ramă,
1 ac de bluse aur fason
2 inele imitat de aur cu brilante simile şi rubine.

Tóte aceste **15** obiecte splendide de bijuterie împreună cu ciaşornicul de aur fason costă numai **5 fl. 75 cr.**

Trimitere cu rambursă. La cas de neconvenientă se restitue banii.

Firma de ciasornice:

ALFRED FISCHER,
Viena I. Adlergasse Nr. 12.

866,3—6

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Loteria de classă ungară.

35007 câştigurĭ în sumă totală de 7932000 coróne.

Câştigul cel mai mare în cas favorabil UN MILION coróne.

Clasa II.

Tragerea dela 11—14 Martie 1896.

Câştigurĭ		Coróne		Coróne
1	à	100000	=	100000
1	„	60000	=	60000
1	„	40000	=	40000
1	„	30000	=	30000
1	„	20000	=	20000
1	„	15000	=	15000
1	„	10000	=	10000
2	„	8000	=	16000
8	„	4000	=	32000
10	„	2000	=	20000
13	„	1000	=	13000
100	„	400	=	40000
860	„	200	=	172000
9000	„	120	=	1080000
10,000 câştigurĭ. Total			=	1.648,000

Preţurile losurilor:
pentru clasa II.

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 40.—	20.—	4.—	2.—

Preţurile losurilor complete
valabile pentru clasa II. şi III.:

1/1	1/2	1/10	1/20
fl. 60.—	30.—	6.—	3.—

La comande de losurĭ clasa II, pe lângă preţurile de sus, a se trimite şi 25 cr. pentru porto şi lista tragerilor. La losurĭ complete 40 cr. porto şi 2 liste de tragere.

Clasa III.

Tragerea dela 12—28 Mai 1896.

Câştigurĭ		Coróne		Coróne
1 Premiu		600000	=	600000
1	à	400000	=	400000
1	„	300000	=	300000
1	„	200000	=	200000
1	„	100000	=	100000
2	„	40000	=	80000
2	„	20000	=	40000
5	„	10000	=	50000
10	„	8000	=	80000
34	„	6000	=	204000
100	„	2000	=	200000
200	„	1000	=	200000
2650	„	200	=	530000
22000	„	150	=	3300000
25,007 câştigurĭ şi 1 premiu; total				6.284,000

Din aceste 57 câştigurĭ principale cel care va eşi la urmă câştigă premiul de 600,000 corone.

Losurile pentru clasa II se pot reînoi cel mult până 1 Martie; returnand losurile de clasa I şi plătind preţul pentru clasa II.

Losurĭ recomandă şi trimite după primirea banilor, prin mandat postal, sau cu rambursă,

CARL HEINTZE, Budapest

Servitenplatz 3. Adresa de Telegram: LOTTOHEINZE BUDAPEST. **Servitenplatz 3.**

Să se observe marca

Să se observe marca

Picăturile de stomachŭ
Maria-Zeller

carĭ au efectŭ escelentŭ în contra tuturorŭ bolelorŭ de stomachŭ, suntŭ unŭ **medicamentŭ neapĕratŭ de lipsă pentru orĭ-ce casă,** la lipsă de apetitŭ, slăbiciunea stomachului, respiraţiă cu mirosŭ greu, vênturĭ, râgăelă, colică, catarŭ de stomachŭ, flegmă. gălbinare, greţă şi vomare, constipaţiă, şi la durere de capŭ, încărcarea stomachului cu mâncărĭ şi bĕuturĭ, limbricĭ, suferinţe de splină, ficatŭ şi hemoroide ca mijlocŭ aprobatŭ şi sigurŭ de vindecare.

La bólele indicate s'a constatatŭ **picăturile Mariazeller** ca celŭ mai bunŭ leacŭ, care confirmă sute de testimonii. Preţulŭ unei sticle cu prescrierea de întrebuinţare **40 cr.** Sticla îndoitŭ de mare **70 cr.** Espediţia centrală prin farmacistulŭ CARL BRADY, Kremsier (Moravia).

Picăturĭ veritabile suntŭ numai acelea, pe a cărorŭ embalage este lipită o fâşiă verde cu cuvintele: „Bezeuge die Echtheit“ cu subscrierea mea.

Picăturile Mariazeller veritabile se află: Braşovŭ: farmaciile *Iul. Hornung*, *F. Jekelius W-we*, *Franz Kellemen*, *Ed. Kugler* la Hygiea, *Vict. Roth*, *H. G. Obert*. Hosszufalu: farmacia: *Gustav Jekelius*. Csernátfalu: farmacia *Josef Drodtleff*.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.